

דברי תורה לפרשת השבוע

הידור
דפוס

אורחות
חיים

סיפור
הפרשה

אמרי קודש
בעקבות

פנינים
יקרים

מוצ"ש	הד"ר	ניו יורק
9:33	8:05	מונטריאל
9:48	8:19	לונדון
10:27	8:52	מנצ'סטר
10:46	9:11	אנטוורפן
11:00	9:29	ציריך
10:26	8:55	וינה
9:59	8:30	מלבורן
6:22	4:52	

במ"ט ימי הספירה למאוס את כל המדות שמצד תאוות הזרות, באים למ"ט שערי הקדושה, שנקרא מדבר סיני על שם שירדה שנה לאומות העולם עליו (שבת פט, ב), היינו השנה לבחינת הרע, הם התענוגים הזרים שמצד האומות העולם, ועל זה נאמר ביום הזה באו מדבר סיני, כי זה לעומת זה זה יוצא וזה בא, שכמה שנטהר הלב למאוס בתענוגים הזרים של המ"ט מדות ההיפוך כן לעומת זה נכנסים בשערי הקדושה, הנקרא מדבר שהוא בחינת התרחקות מתענוגי עולם הזה. ויש לומר, שזה נרמז בראשי תיבות "בחודש" השלישי "לצאת" בני "ישראל גימטריא מ"ט, רומז על היציאה ממ"ט שערי טומאה, וראשי תיבות "ביום" הזה "באו" מדבר גם כן גימטריא מ"ט, רומז על הכניסה למ"ט שערי הקדושה, שבזה נעשים מוכנים לקבלת התורה ביום החמישים.

וידבר ה' אל משה במדבר סיני. (א, א)

הכלל הוא, שכדי שיוכל האדם לקבל התורה, צריך להכין את עצמו ולהיות כלי מוכן לקבלה, וזה על ידי זיכרון ותיקון מידותיו, וזהו ענין ימי הספירה שניתנו כדי שנוכל לזכור ולטהר עצמנו להיות כלי צח לקבל התורה בחג השבועות. מיהו מה יעשה אדם שלא תיקן מידותיו כראוי. אמנם אם לבו נשבר בקרבו על כך שלא הכין לעצמו כלי ראוי, אזי היא גופא, שבירת לבו, עושה אותו מוכן לקבל התורה, וזהו הרמז בפסוק: "במדבר סיני" – מדבר הוא ארץ לא זרועה, רצ"ל, אם האדם יודע בנפשו שהוא בבחינת מדבר (עי' נדרים נה). לא חרש ולא זרע ולא עשה שום אתערותא דלתתא לעורר על ידה התעוררות מלעילא, אזי על ידי שפלות רוחו וענותנותו שהוא בבחינת סיני שהנמיך עצמו מכל ההרים (עי' מגילה כט. סוטה ה). הוא זוכה ל"וידבר ה' אל משה" שנעשה כלי מוכן לקבל התורה.

(הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא ז"ע)

וידבר ה' אל משה במדבר סיני וגו'. (א, א)

פירש"י: "מתוך חיתתן לפניו מונה אותן בכל שעה כשיצאו ממצרים מנאן וכשנפלו בעגל מנאן וכו' כשבא להשרות שכינו עליהם מנאם". הנה, המנין השני היה צריך מפני שנפלו בעגל, וגם מפני שבתשרי התחיל שנה אחרת ויש שלא היו בני עשרים במנין הראשון ועכשיו כבר נעשו בני עשרים, אבל המנין השלישי, שהיה באחד באייר באותה שנה (כפירש"י בפר' כי תשא ל, טז), הוא לכאורה שלא לצורך כלל. ברם, המנין השני שהיה בתשרי היה לכל ישראל יחד, ולא נודע אז מספר כל שבט ושבט. מה שאין כן מנין השלישי, שנמנו כל שבט ושבט בפני עצמו והטעם, מפני שקודם שילוח מרגלים היו מוכנים ליכנס לארץ תיכף ומיד וכמו שאמר משה רבינו (דברים א, ה): "ואומר אליכם בעת ההיא לאמר בואו

וידבר ה' אל משה במדבר סיני וגו' באחד לחודש וגו' לאמר שאו את ראש כל עדת בני ישראל וגו' במספר שמות וגו'. (א, א) וצריך להבין מהו לאמר שאין שייך כאן לאמר לישראל כיון שהציווי היה למשה לבדו לפקוד את ישראל. אך הענין הוא דכתיב המוציא במספר צבאם שהש"י מוציא במספר צבא ישראל וא"א שיחסר שום א' מהם ח"ו שמוכרחים להיות תמיד שלמים כמ"ש רז"ל אין השכינה שורה בפחות מב' אלפים וב' רבבות מישראל ואם יש יותר הוא יותר טוב אך מהמספר הזה אי אפשר שיחסר וסיפא דקרא לכולם בשם יקרא ששמו של אדם הוא נשמתו כי האותיות של שמו הם שרשו וחיותו ובהם הוא עובד ה' ולומד ומתפלל ולכן הרשעים אינם יודעים שמם ר"ל שאינם יודעים למה נתנו לו אלו האותיות של שמו שהצדיק הוא עובד בהן הש"י ולומד ומתפלל ולא כן הרשעים כללא דמלתא א"א שיחסר שום א' מהמאמינים ואפי' נשמות שנפלו דהיינו נשמות הרשעים א"א שיאבדו ח"ו והוא ית' חושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח שיתגלגל כמה פעמים עד שיתקונו ויתעלו והנה ישראל היו אז נשמות נפולין כי כשעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן וכשעשו את העגל חזרה הזוהמה למקומה ולכן אמר הכתוב וידבר ה' וגו' לאמר לישראל שאו את ראש כל עדת בני ישראל שכולם מוכרחים להנשא ולהתעלות אף שנפלו למשפחותם לשרשם לבית אבותם כי אנחנו חלק מהאבות וצריכים להגיע למעשה אבות במספר שמות כנ"ל שהשם הוא השורש כל זכר לגולגלות ר"ל שיהיו צריכין להתגלגל כמה פעמים עד שיתקונו ולמה להם להתגלגל הלא טוב שיתקנו עצמם בפעם הראשון.

וידבר ה' אל משה במדבר סיני. (א, א)

ברוב שנים קורין פרשת במדבר בשבת שקודם שבועות. וגם טעם קריאת שם הסדרה במדבר ולא שאו על שם שאו ראש, כמו נשא. יש לומר, מפני שהשבת שקודם שבועות הוא השרש והמקור של מתן תורה, כי הכל מודים שבשבת ניתנה תורה (שבת פו, ב), מפני שבראשונה כשאמר הדיבור זכור את יום השבת לקדשו, הופיע מדברים האלו אור קדושת שבת בעצמו של יום, ומשם והלאה בכל שבת שקודם שבועות מופיע גם כן המקור של מתן תורה. ועיקר ההכנה של מתן תורה הוא במדבר סיני, וכמו שכתוב (שמות יט, א) בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני, כי עיקר הכנת האדם לדברי תורה, הוא היציאה מבחינת מצרים לכל יהיה נקשר ונטבע בחמדות ומדות זרות, כי בחינת מצרים הוא שרש ההיפוך זה לעומת זה נגד הקדושה, כמו שכתוב (בראשית יג, י) כגן ה' בארץ מצרים, מפני ששם הקשר של כל מ"ט מדות הרעות שנקראו מ"ט שערי טומאה, ועל ידי שמטהרין ומבררין

לעילוי נשמות

הרבני המפואר

הנגיד הנעלה והנכבד

רודצ'ו"ח הרבה פעלים לתורה ולחסידות

מוקיר רבנן ותלמידיהון

הרב מאיר זאזאניץ ז"ל

בן הגה"ח רבי שמוחה יצחק ז"ל

מסאן פאלו-ברזיל

נלב"ע בעש"ק ג' סיון תשפ"א

הונצח ע"י בניו החשובים

והנעלים שיחיו

היו בגלגול ומה עשו אז בהיותם כאן בעולם, ואת מה באו כעת לתקן. ואז לא היו מתרעמים כלל על הנהגותיו של הבורא, וכל העובר עליהם היו מקבלים באהבה ובשמחה. ובה היתה מתיישבת השאלה המפורסמת והידועה, מדוע יש רשע וטוב לו צדיק ורע לו. אמנם רצון הבורא הוא שלא יראו דבר זה כדי שלא לשלול את הבחירה, אבל צריך האדם להאמין באמונה שלמה, שכל מה שעושה עימו הבורא לטובתו ולתועלתו.

(החיד"א ז"ע)

שאו את ראש בני וגו' ואתכם יהיו איש איש למטה איש ראש לבית אבותיו הוא. (א, ב-ד) הנראה לרמז בזה גודל מעלת דיבוק בת"ח וצדיקי הדור כי הם המביאים את האדם ליראת שמים כמ"ש במשרע"ה וייראו מגשת אליו. מחמת שהיו נגשים אליו בראי בעלמא קנו כשהיו מסתכלים בו הי' בוער בקרבם יראת שמים. וזהו בחי' השקה כמ"ש במתני' משיקין בכלי אבן לטהרו ע"י החיבור מים למים. וז"ש ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיק מיין. כי ביין לא מהני השקה רק במים והתורה נמשלה כמים. לכן גם במתן תורה כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה הי' להם התדבקות בהש"י ב"ה. וכן הוא במעלת הצדיקים כל המחבור לטהור טהור. ואשרי למי שמתקשר עמהם אף שהוא בשפל המדרגה הנה בכח הצדיק להעלותו. וזה שמצינו בדור המדבר כל זמן שהיו מחוברים למשרע"ה ישבו בטח ושאנן בלי שום פגע וכאשר התחילו לריב עמו ירדו מטה מטה ושלט בהם היצ"ר גם האויבים שלטו בהם. וז"ש צדיק כתמר יפרח. כי הצדיק הוא כמו האילן וכל התלמידים הם הענפים המסתעפים בו. וכאשר האילן פורח לעשות פרי גם כל הענפים יעשו פרי עמו. וזה הרמז במשנה (זבחים פ"ט משנה ה) הצמר שבראשי הכבשים ועצמות וגידין כל זמן שהם מחוברים יעלו פרשו לא יעלו. רמז לאנשים פחותי הערך שהם כמו עצמות וגידין אם הם מחוברים לצדיק יעלו גם הם עמו. פרשו ח"ו ממנו לא יעלו.

וזה הרמז בפסוק הנ"ל ואתכם יהיו פ"י אם הם מחוברים עמכם. איש איש למטה. אף אם הוא למטה במדרגה. ראש לבית אבותיו הוא. יכול להעלות למעלה ראש. אך העיקר להיות טפל ובטל להצדיק ולא יגבה לבו. כמ"ש כל הנטפל לשם מאחוריו אינו נמחק אבל לפניו נמחק. כי האיש אשר ירים לבבו ועומד לפניו הוא בהיפך ח"ו. גם לרמז במעלת הצדיק שצריך להיות בתכלית הענוה אז יכול להנהיג הדור כמ"ש משה ואהרן בכהניו וגו' ה' אלקיני אתה עניתם אל נושא היית להם. פי' כל מה שהיית מנשאם ועולים במעלה היו יותר בתכלית השפלות עי"ז וכאשר יענו אותו כן ירבה כל מה שהיו יותר בעניות כן ירבה. אני אשכון את דכא. השכינה שורה על הצדיק שהוא שפל בעיניו. להחיות רוח שפלים ולב נדכאים. כי עי"ז בכח הצדיק להחיות ולהרים גם כל השפלים והנדכאים כנ"ל.

(תפארת שלמה)

ויתלדו על משפחותם לבית אבותם. (א, יח)

איתא במדרש (ילק"ש רמז תרפד): "בשעה שקיבלו ישראל את התורה נתקנאו אומות העולם בהן, מה ראו להתקרב יותר מן האומות. סתם פיהם הקב"ה ואמר להם: הביאו לי ספר יוחסין שלכם וכו', כשם שבני מביאין שנאמר: ויתלדו על משפחותם". יתבאר ע"ד הכתוב (שמות ז, ב): "ויוחן שם ישראל", וברש"י - "כאיש אחד בלב אחד", ללמד שבשביל האחדות והשלום שהיה ביניהם זכו לקבל התורה. וזהו שאמר: "מה ראו אלו להתקרב" - במה זכו להתקרב זה אל זה להיות כאיש אחד בלב אחד, יותר מכל האומות שעליהם נאמר (תהלים צב, יא): "יתפרדו כל פועלי און", ועל זה אמר: "הביאו ספרי יוחסין", רצ"ל שזכו לבחינת שלום ואחדות מאבותיהם אברהם יצחק ויעקב כמו שנאמר (ישעי' נא, ב): הביטו אל אברהם אביכם וגו' כי אחד קראתיו ואברכהו וארבהו", כלומר, קראתיו אחד הגם שאברכהו וארבהו, אעפ"כ היה באחדות ושלום, וכן מצינו אצל יעקב (בראשית מו, כג עיי"ש ברש"י): "כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים" - קורא אותם נפש, בחינת אחדות לא כן בעשו שהיו רק שש נפשות, והכתוב קורא אותן "נפשות ביתו" (שם לו, ו) כי הם מעלמא דפרודא, אבל ישראל הוא גוי אחד, ולכן זכו לקבל התורה. (ייטב לב)

ורשו את הארץ" וגו'. וכיון שארץ ישראל נתחלקה לשבטים, היה צריך לידע מספר כל שבט ושבט, כפי שאכן היה המנין טרם כניסתן לארץ (בפ' פנחס). **והנה, לאחר שנמנו י"א שבטים, נודע ממילא מספר שבט האחרון, מאחר שידעו כבר מספר כל ישראל ממנין הקודם שבתשרי. ולכן כתוב בכל השבטים: "לבני" לבני שמעון, לבני יהודה וכו', ואצל שבט נפתלי, הנמנה אחרון כתיב: 'בני נפתלי' בלא למ"ד, וזאת מפני שלא היה צריך למנותם, דכיון שכבר ידעו מספר י"א שבטים, אזי ממילא נודע מספר שבט הי"ב שנשארו מן הכלל, לכן כתוב סתם 'בני נפתלי' שהיה ידוע מספרם.**

(הגה"ק רבי צבי הירש מטשארטקוב ז"ע)

במדבר סיני באוהל מועד באחד וגו'. (א, א)

זה מורה לנו על קדושת התורה, שהולכת ממקום גבוה למקום נמוך, כי אפילו השפל שבשפלים יוכל לבוא לעבודת ה' ע"י התוה"ק. ולזה בא לנו הכתוב לומר שדיבורו יתברך היה במדבר שהוא מקום פחות מאוד, ומקום תוקף הקליפות כמ"ש נחש שרף ועקרב וצימאון אשר אין מים (דברים ח, טו) לא מקום זרע ותאינה וגפן (במדבר כ, ה), ועכ"ז במקום הפחות הגרוע הזה, שם היה דיבורו יתברך, ושם היה משכן השכינה הקדושה ואוהל מועד. כי זאת היא השלימות התורה הקדושה שתוכל להתפשט לכל מיני שפלים ועומקים, ולהעלות כל הבחינות אפילו הפחותים מתעלים ע"י התוה"ק.

(זרע קודש)

וידבר ד' אל משה וגו' באחד לחדש השני וגו'. (א, א)

ופירש רש"י על הפסוק באחד לחדש, מתוך חיבתן לפניו, מונה אותם כל שעה. כשיצאו ממצרים, מנאן. וכשנפלו בעגל, מנאן, לידע מנין הנותרים. כשבא להשרות שכינתו עליהם, מנאן. באחד בניסן הוקם המשכן, ובאחד באייר מנאן. ובדברי רש"י יש להבין דעתו, למה מרשים רש"י דבריו על הפסוק באחד לחדש, ולא להלן [בפסוק ב'] על תיבות שאו את ראש כל עדת בני ישראל. ויש לפרש דרש"י בא כאן לתרץ קושית המפרשים למה פרט הכתוב כאן איזה חודש ואיזה יום. ועוד יש לדקדק בדברי רש"י שכתב מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה, דמאין מוכח כאן חיבתן, דבכל פעם שמנאן היה מן הצורך למנות לידע מנינם, כמו כשיצאו ממצרים.

וכן כשנפלו בעגל, לידע מנין הנותרים. וגם כשבא להשרות שכינתו עליהם, היה מוכרח למנותן אם יש בהם ת"ר אלף, דאין השכינה שורה על פחות מת"ר אלף [ב"ר פ"ד ס"ז]. ועדיין אין אנו יודעין חשיבותן, דהא איתא פלוגתא בביצה דף ג' ע"ב למאן דאמר כל שדרכו למנות שנינו, ופירש רש"י, כל דבר שיש בני אדם המקפידין עליו מפני חשיבותו למוכרו במנין. ולמ"ד את שדרכו למנות, דמשמע את המיוחד לך, עיין שם. אם כן עדיין אין אנו יודעים חשיבותן. ויש לפרש, דלפיכך פרט הכתוב באיזה חודש ובאיזה יום, כדי להודיע שעל כרחך ליכא למימר דעיקר המנין הוא להשרות שכינתו עליהם, א"כ למה לא מנאם בא' בניסן מיד כשהוקם המשכן והשרה הקב"ה שכינתו עליהם, והמתין עד א' באייר, ובה הראה הקב"ה חשיבותן שלא מנאן אלא להודיע חיבתן. ובה מדוקדקים דברי רש"י, דהיה קשה לו ג"כ מדוע פרט כאן היום והחדש, ולכן הרשים רש"י פירוש זה מיד על הפסוק באחד לחדש השני, שבזה מודיע הכתוב חיבתן של ישראל, ולכן סיים רש"י, באחד בניסן הוקם המשכן, ובאחד באייר מנאן, ובה נודע חיבתן. (סללי אורות)

כל זכר לגלגלתם. (א, ב)

כתב הרמ"ע מפאנו (בספרו "עשרה מאמרות"): משה רבינו היה מביט בכל אחד ואחד מבני ישראל, והיה צופה ברוח הקודש כמה פעמים יצטרך להתגלגל ולבוא לעולם, וזה רמז למלה "לגלגלתם מלשון גלגול ועיבור, וכן היה מביט כמה דורות ואנשים יעמדו מכל אחד ואחד, ולפ"ז מדוקדק היטב לשון הפסוק "כל זכר לגלגלותם", כי ידוע שאמר האר"י ז"ל אשר דווקא זכרים רובם באים בגלגול, מה שאין כן נקבות שרובן אינן באות בגלגול. מה טוב אם עיני כל אחד מבני ישראל היו כעיני משה, והיו מביטים ורואים את כל השתלשלותם בעולם, כמה פעמים

לכל יהודי ויהודי יש אות בתורה, כמו שרמזו דורשי רשומות: ישראל ראשי תיבות יש ש'שים ר'בוא א'תיות ל'תורה (עי' זוה"ק על ע"ב וע"ע "חסד לאברהם למהר"א אזולאי מעיין שני נהר י"א ומאמר הנפש להרמ"ע מפאנו ח"ג פרק ה') ונמצא שישראל עצמם הם בנשמותיהם גופה של תורה. והנה כאשר פקד משה את ישראל, הרי היה הענין עצמו בגדר של לימוד התורה, שהרי הם עצמם אותיות התורה, ולכן נאמר: כאשר צוה ד' את משה ויפקדם במדבר סיני, כלומר, ציווי השי"ת שהיא התורה נתקיים במה שפקד את ישראל, ובכך שפקדם למד את התורה, ולפי זה גם יתבאר מה שנצטוו משה רבינו: אך את מטה לוי לא תפקוד ואת ראשם לא תשא בתוך בני ישראל (להלן מט), כי בעוד שישראל הם כנגד התורה שבכתב, הרי מטה לוי מכון כנגד התורה שבעל-פה, והוא שנרמז במנין שבת לוי: ויפקוד אותם משה על פי ד' (להלן ג, טז) היינו שהלויים מקורם ושורשם בתורה שבעל-פה: על פי ד'.

והלויים למטה אבתם לא התפקדו בתוכם. (א, מז)

ונראה לבאר התורה היא נצחית, הלימוד בפסוק הזה לדורות, הנה יש לפעמים בני צדיקים החושבים שהצדקות תחזור לאכסניא שלה, ואינם יגיעים בדרכי עבודת השי"ת, סבורים הם שאפילו אם לא יתייגעו להסיר מהם הפחיתות שיהיו דבקים בקונם, זה יבוא להם בירושה בזכות אבותיהם. על זה העידה התורה 'והלויים למטה אבותם', ר"ל הרוצים שתבוא להם הדביקות בירושה ממטה אבותם, (לוי"ם מלשון וילוי"ו עליך (במדבר יח, ב), הפעם ילוח וכו' (בראשית כט, לד), 'לא התפקדו בתוכם', לא יזכר ולא יפקד להם הדביקות הזה בתוכיותם ובפנימיותם, רק דמיונות שוא ח"ו, ובוזה תבין מאמר חז"ל (נדרים פא, א) הזהירו בבני עניים שמהן תצא תורה, (שאינם סומכים על זכות אבותיהם) והבן. ועוד נראה לפרש והלויים למטה אבותם, אותם הרוצים להתדבק בבורא ית"ש בלי יגיעה להסיר מסך החומר, בחשבם שיוכלו לזכות בכך על ידי רצונם לבד, ללא יגיעה וטורח, (ויתפרש אבת"ם רצון, מלשון ולא אב"ה סיחון (דברים ב, ל) לא ישיגו זאת. וכך פירש הכתוב והלוי"ם הרוצים להיות בעלי דביקות, למט"ה אבת"ם - מחמת שנוטה לזה רצונם בלבד בלא יגיעה להתיש החומר, לא התפקדו בתוכם - לא יזכר ולא יפקד להם הדביקות הזה בתוכיותם ובפנימיותם, רק דמיונות שוא ח"ו, והשי"י יעזרנו, בין והתבונן מ"ש החסיד בחובת הלבבות שלא יוגמר הענין מסיפורנו רק ממעשינו.

(אגרא דכלה)

איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל מנגד סביב לאהל מועד יחנו. (ב, ב) כפל הלשון במקרא זה אומר דרשני, שהי יכול לומר "איש על דגלו יחנו" ותו לא, וכמ"כ מהו הלשון "באותות" דמשמע ב' אותות, וכן מה פשר דבר "מנגד סביב", מהו "מנגד" ומהו "סביב". ונראה לבאר. דהנה יש ב' סוגים בבני אדם, יש מי שנולד מקושט בכל מדה נכונה, המדות שלו טהורות ומזוקקות, אם מפני שגזע טהורים מחצבתו לבית אבותיו, ואע"פ שנוצרך מרחם צריך הוא לעמול בעבודת השי"ת. משל לזהב טהור שאם לא יצחצחוהו תמיד סופו להעלות חלודה. כן מוכרח האדם לעבוד על עצמו, ומכש"כ מי שהוא מטבעו כשנולד מלא סיגים ופסולת, פשיטא שאדם זה צריך לעמול הרבה כדי להזדכך. **ולצורך זה נתן לנו הקב"ה מקיפים טובים**, דהיינו זמני הארה, שבתות ומועדים ימים נוראים וג' רגלים, אשר בהם מסוגל כל איש ישראל לטהר ולתקן עצמו. וז"ש הכתוב "איש על דגלו", כל איש ישראל ע"פ ציון ההיכר שלו "באותות" היינו ב' אופנים של אות, הן מי שהאות שלו "לבית אבותם" דהיינו שנולד בקדושה וזכות אבותיו מסייעתו, והן מי שהאות שלו "מנגד" פי' שנולד שלא בקדושה ונתערבו בו סיגי פסולת, לכולם נתן הקב"ה "מסביב" פי' המקיפים הטובים שבאמצעותם יכול האיש לחתור ולהיות נצמד אל הקדושה, ואז "אוהל מועד יחנו" פי' שיכניס הקדושה שתשרה בתוכו פנימה.

(הגה"ק ה"דברי חיים" מצאנו ז"ע)

על דגלו באותות לבית אבתם. (ב, ב)

במדרש פליאה: "אל תקרי באותות אלא באותיות, לפיכך אמר בלעם מה אקוב לא קבה א-ל" (במדבר כג, ח). איתא בחזקוני ובספר "עשרה מאמרות" שעל הארבעה דגלים היו כתובין אותיות משמות האבות הק':

אלה קרואי העדה נשיאי מטות אבותם ראשי אלפי ישראל הם. (א, טז) ופירש רש"י ז"ל הנקראים לכל חשיבות שבעדה. ונראה בדרך רמז נגד המתנגדים ומתקשים על ענין הנסיעה לצדיק הדור לדעת מה זה ועל מה זה, הלא יוכל לישב בביתו וללמוד ספרי מוסר ומהם ילמוד לעצמו דרכי עבודה, אמנם התירוץ לזה הוא כי באמת מתוך הספרים יוכל ללמוד לעצמו הנהגות ישרות ומדות טובים, אולם העיקר הוא להיות הכל במחשבה טהורה וקדושה, והמחשבה הוא דבר שאינו בידי האדם כי משוטטת אנה ואנה בלתי רצון האדם ומבלבל התפלה והעבודה, על כן לזה צריך סיוע מהצדיק אשר בקדושתו יופיע עליו נהרה שיוכל לבוא לטהרת המחשבה. וזהו אלה קרואי העדה, היינו שנאספים יחד עדה קדושה, הוא בכדי נשיאי מטות "אבותם", לשון רצון, להגביה ולהנשא המחשבות ורצונות שירדו מטה מטה, ראשי אלפי ישראל הם, הכח הזה נמסר לראשי הדור, ועל כן נקרא "ראש הדור" שעושה עמהם טובה במחשבות שבראש, וזהו שפירש רש"י ז"ל הנקראים לכל דבר חשיבות, לשון חושב מחשבות, היינו שנקראים ונאספים יחד לתקן המחשבות של העדה.

(אמרי נועם)

ויתלדו על משפחותם לבית אבותם. (א, יח)

הביאו ספרי יחוסיהם ועידי חזקת לידתם כל אחד ואחד להתייחס על השבט. (רש"י) ואיתא על זה במדרש, בשעה שקבלו ישראל את התורה נתקנאו אומות העולם בהן ואמרו מה ראו אלו להתקרב יותר מאלו, סתם הקב"ה את פיהם ואמר להן הביאו לי ספר יוחסין שלכם כדרך שהביאו בני. וקשה מאי טעמא צריכין ליחוס להיות ראוי לקבל את התורה? ונראה דהנה איתא בעירובין (דף י"ג) דנוח לאדם שלא נברא משנברא. וביאר המהרש"א (במס' מכות כג:) משום שיש יותר מצות לא תעשה ממצות עשה, וא"כ האדם במעשיו קרוב ביותר לעבור עבירות מלעשות מצות עשה, לכן טוב לו שלא נברא שאז אף שלא היה יכול לעשות מ"ע, הלא היה נשמר ממצות ל"ת שהן מרובין ביותר. אולם כתב ההפלאה דכיון שבישראל "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה", על כן כל מצות עשה יש בה שתי מצות, כי סוף מעשה במחשבה תחלה וגם המחשבה לעשות מצוה נחשבת כמצוה, נמצא שמספר המ"ע כפולים משא"כ מחשבת עבירה אינה נחשבת כמעשה כי מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה בישראל, וממילא אין הל"ת כפולים, ושפיר האדם שנולד קרוב לשכר מלהפסד כי יש יותר מ"ע ממצות ל"ת.

והנה המהרש"א מסביר דלכן בישראל מחשבת מצוה כמעשה ולא מחשבת עבירה ובאומה"ע הדבר להיפוך, דמחשבת עבירה כמעשה ולא מחשבת מצוה, משום דישראל יש להם חזקת כשרות שאם היו יכולים בודאי היו מקיימים כל המצות ומוציאים מחשבתם לפועל, ולכן המחשבה כמעשה, ובעבירה הדבר להיפוך, שחזקת כשרותם מוכיח עליהם שלא יעשו את העבירה, ולכן המחשבה רק כחלום יעוף, ובאומה"ע אדרבה, חזקתם וסורם רע,

ולכן מחשבת עבירה כמעשה ולא מחשבת מצוה. ומה שישראל יש להם חזקת כשרות, הוא משום דזרע קודש מחצבתם וגזעם ממקור הטוב מהאבות הקדושים, ולכן טבעם נוטה לטוב כי האב זוכה לבנו בחכמה ובכל דרכיו, ובאומה"ע הדבר להיפוך שחזקת אבותם גרועה ורעה היא. וזה שאמר הקב"ה לאומה"ע, דאיככה רוצים את התורה, והלא יחוסיהן מורה שחזקתם רעה, וא"כ לא יצטרפו מחשבות מצות עשה למעשה, אדרבה יכפלו מספר הל"ת אצלם, ויהיו קרובים להפסד וטוב שלא נבראו כלל, נמצא שלא טוב הדבר לפניהם לקבל את התורה כי יצא שכרם בהפסדם, ושאני ישראל שיחוסיהן מורה שחזקתם כשרה וישרה, וממילא יצטרפו מחשבותיהן הטובות למעשה ויתרבו המ"ע, ויהיו קרובים לשכר, לכן יאות להם קבלת התורה.

(ישמח משה)

כאשר צוה ד' את משה ויפקדם במדבר סיני. (א, יט)

מהראוי להבין, שהיה צריך לומר: ויפקדם במדבר סיני כאשר צוה ד' את משה, ולמה הקדים את הציוי למעשה עצמו? ברם, ידוע ומפורסם כי

בדד אין הכונה שילך למדבר או יסגור עצמו בחדר מבלי להתחבר עם בני אדם, כי כוונתו ה' יתברך בבריאה שיהיה העולם מיושב, אלא, כאשר רבבות אלפי ישראל נמצאים יחד, ולב כולם שוה לעבודתו יתברך, ועוסקים בעבודתו זה נקרא 'בדד'! ופירש לפי זה את הפסוק (דברים לג, כח): "וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב", ורש"י נדחק שם לפרש: 'לא כבדד שאמר ירמיה (טו, יז): "בדד ישבתי", אלא כעין הבטחה שהבטיחם יעקב (בראשית מח, כא): "והיה אלוקים עמכם והשיב אתכם אל ארץ אבותיכם"... אך לדברינו נוכל ליישב בהקדם דברי המדרש (ויקרא רבה ד ו: הובאו ברש"י בראשית מו, כו): 'עשו שש נפשות היו לו - והכתוב קורא אותן "נפשות ביתו", לשון רבים, לפי שהיו עובדין לאלהות הרבה, יעקב שבעים היו לו - והכתוב קורא אותן "נפש" לפי שהיו עובדים לאל אחד', כי מכיון שכולם התאחדו לעבודת א-ל אחד - על ידי זה נחשבים כולם כ'אחד'. זהו הבדידות האמיתית וזו כוונת הפסוק "וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב", דהיינו: בדד כמו עי"ן נפשות של יעקב... ויש להוסיף שיבדד הוא ראשי תיבות בכל דרכיך דעהו. (ועל כן אמרה התורה (ויקרא יט, ב): "קדושים תהיו", ופירש רש"י: 'פרשה זו בהקהל נאמרה', כלומר: אל תפריש את עצמך, אלא בהקהל תהיו קדושים, כע"ן של יעקב) והנה, ברמב"ן מבואר שראובן היה בעל תשובה, ויששכר הוא בעל תורה, וזבולון הוא המחזיק לומדי תורה, כידוע, ועל כן דוקא בשלושת שבטים אלו נאמר "וצבאו ופקודיו" לשון יחיד, כי בהם כל צבאם נחשבים כאחד לעבודתו יתברך! (חתם סופר)

וימת נדב ואביהו לפני ה' בהקריבם אש זרה לפני ה' (ג, ד)

גם בפרשת שמיני (י, א-ב) כתיב "ויקריבו לפני ה' אש זרה וגו'. ותצא אש מלפני ה'" וגו'. אך לא כן בפרשת אחרי, שם כתיב (טז, א) "בקרבתם לפני ה' וימותו". ומשינוי הלשון נראה לכאורה כי שני טעמים הם למה מתו. וי"ל דבאמת חד טעם הוא והוא בהא תליא דהנה, צריך להבין למה אכן הביאו אש זרה? עוד תמוה, שהרי כתיב (שמות כד, יא): "ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו", הביא שם רש"י (בשם מדרש תנחומא פר' אחרי, ו) שאלו הם נדב ואביהו שהיו מסתכלים בשכינה, ולא רצה הקב"ה להמיתם אז בעת שמחת התורה, ועל כן מתו ביום הקמת המשכן, והיא פליאה היאך לא היו יראים מפני האש הגדולה. אלא, שחשבו והבינו בדעתם שאש של מעלה אינה מכלה (עי' שמו"ר ב, ה עה"פ והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אכל), ולפיכך הסתכלו בשכינה, ומזה הטעם חשבו ג"כ שאש של מעלה אינה שורפת, כי אינה מכלה, ולכן הביאו אש זרה, נמצא שהבאת אש זרה הסתעפה מ"בקרבתם לפני ה'" שהיתה מזה הטעם שלא יראו להתקרב לפני ה' בעת מתן תורה, והכל טעם אחד הוא. (תפארת יהונתן)

וידבר ה' אל משה במדבר סיני לאמר. פקוד את בני לוי וגו'. (ג, יד-טו) יש לדקדק למה בראש הפרשה כשמיירי במנין בני ישראל נאמר וידבר ד' אל משה במדבר סיני באהל מועד, וכאן לא נאמר אלא במדבר סיני ולא "באהל מועד". ונראה דהנה מה שזכו הלויים להיות מובדלים בחשיבות מכל ישראל הוא משום דבשעה שעשו ישראל את העגל נפרשו הלויים מהם ולא השתתפו בזה. ואף שלבסוף נבנה המשכן ושרתה השכינה בו, ואמרו רז"ל דמעשה המשכן כיפר על מעשה העגל, עכ"ז נשאר החשיבות לבני לוי מקודם, כי הם מעיקרא לא חטאו בעון העגל ולא הוצרכו להמשכן שיכפר בעדם. ולכן כאן במנין הלויים נאמר רק במדבר סיני ולא נאמר באהל מועד, כדי לאשמעין שזכו להיות נמנים בפני עצמם במדבר סיני כשאירע שם מעשה העגל והם לא נשתתפו בזה עם ישראל, ולא הוצרכו לאהל מועד שיכפר בעדם כמו שהוצרכו כל ישראל, ולכן לא כתוב "באהל מועד". (אזור אליהו)

פקוד את בני לוי וגו'. מכן חודש ומעלה תפקדם. (ג, טו)

וברש"י: "משיצא מכלל נפלים הוא נמנה לקרות שומר משמרת הקודש". טעם הדבר, 'דהנה ישראל הקדימו 'נעשה' ל'נשמע', והיינו שאף בלתי שמיעת השכל יהיה הגוף מעצמו נמשך אחר רצון הש"י, אך איתא

א"י, בצ"ע, רח"ק, מק"ב. ואיתא שם דהאות ה מאברהם היתה פורחת באויר ומחופפת על ישראל שלא ישלוט עליהם שום רע וקללת בלעם הרשע [עדה"כ (בראשית מז, כג) הא לכם זרע - שמן הה"א מתברכין ישראל ומתברכין בבנים ובזש"ק]. ולכאורה קשה, דהא איתא בזה"ק דהמ"ם סתומה שבאמצע תיבת "לסרבה המשרה" (ישעי' טו, רומזת למסע הדגלים שהיה כמין מ"ם סתומה שיש לה ד' דפנות - נגד הד' דגלים - ובאמצע היה מחנה שכינה וכו'. ולפי זה היה לו להמ"ם סתומה מאברהם לחופף עליהם באויר, שהיא רומזת על מסע הדגלים, והאות ה הול"ל ליכתב על הדגל. התירוץ הוא, שבמכוון דילג על האות ה וכתב - 'מקב', כי לו היה כתוב ה, היו כתובים יחד האותיות 'קבה' שהוא לשון קללה, ולא רצה הקדוש ברוך הוא להזכיר על ישראל שום שם קללה ח"ו. וזהו ביאור המדרש: "איש על דגלו באותות, אל תקרי באותות אלא באותיות" - שיכתב האותיות של האבות הק' - "לכית אבותם". וכשראה בלעם הרשע שהה"א פורחת באויר - ולא - כדי שלא יהא נקרא עליהם 'קבה' - לפיכך אמר בלעם מה אקוב לא קבה א-ל". (אוהב ישראל)

איש על דגלו באותות לבית אבותם. (ב, ז)

ובתנחומא (יד): זשה"כ (שיה"ש ב, ד): 'הביאנו אל בית היין' - כיון שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו עשרים ושנים אלף מרכבות מלאכים, שנא' (תהלים סח, יח): 'רכב אלקים ריבועים אלפי שנאן, והיו עשויין דגלים דגלים... כיון שראו אותן ישראל שהיו עשויין דגלים, התחילו מתאווים לדגלים, אמרו: ולואי שאנו נעשין דגלים כמותן וכו'... אמר להם הקב"ה: התאווים בדגלים, חייכם, הרני עושה משאלותיכם וכו'. עיי"ש. "ואם כן כיון שנתאוו ישראל לדגלים כמו המלאכים בהר סיני, א"כ בכל שנה בשעת מתן תורה נתעורר זה, ונעשו ישראל לדגלים, והיינו דאמר: 'דגל מחנה יהודה לצבאותם', ר"ל, מהמלאכים אשר נבראו ממצוות ומעשים טובים של ישראל עם קדושו נעשו דגלים.

ועל כן, נראה לי העני והשפל והבזוי, אשר קודם קבלת התורה מסדרין ישראל הדגלים למעלה ע"י קריאת התורה שאנו קורין פרשת במדבר דהוא סידור הדגלים קודם חג השבועות, כדי שיהיו מוכנים לקבה"ת כמו שהיה אז. וזהו: 'וכן חנו לדגליהם' (ב, לד). היינו דגלים שלמעלה שנתהוו ע"י מצוות ומע"ט של ישראל מלאכים הקדושים שנעשו דגלים, וכן עתה מסודרין למעלה המלאכים שנעשו משבט ראובן ונעשו דגל מחנה ראובן, וכן דגל מחנה יהודה, וכן שאר דגלים נתהוו בכל שנה ונתעורר על ידי קריאת התורה וע"י מעשיהם הטובים, על כן קורין פר' במדבר קודם שבועות. השם ירחם לקבל תורתו באמת בלי שום מכשול אמן.

איש על דגלו באתת לבית אבותם יחנו בני ישראל. (ב, ז)

ואמרו במדרש (הובא בספה"ק אוהב ישראל): "אל תקרי באותות אלא באותיות, הדא הוא דכתיב (במדבר כג, ח): מה אקוב לא קבה א-ל". י"ל ביאור הדברים על פי מה שאמרתי הטעם למה עשרת הדברות פותחת באות אל"ף - "אנכי", אע"פ שלא רצתה התורה להתחיל עם האות אל"ף במעשה בראשית בגלל שהיא תחילתה של תיבת 'ארור', כי מאחר שניתנה התורה בשבת שברכו הקב"ה כדכתיב (בראשית ב, כ): "ויברך אלקים את יום השביעי", וכיון שנתברך שוב אין הקללה חלה בו **והנה ישראל** הוא ר"ת: י"ש שישם ר'בוא א'ותיות ל'תורה, דהיינו שיש לכל אחד מישראל שורש ואחיזה באות שבתורה, ומאחר שהתורה מבורכת על ידי שניתנה בשבת - שברכה הקב"ה, שוב אין קללה יכולה שתחול על ישראל, כיון שגם הם בכלל הברכה, שהרי כל אחד מישראל שורשו וחיותו הוא מאות שבתורה. **וזהו כוונת המדרש:** "אל תקרי באותות אלא באותיות" - שכל אחד מישראל יש לו אות בתורה, וזכה על ידי זה לברכה, ולכן אמר בלעם: "מה אקב לא קבה א-ל", שמאחר שכבר נתברכו שוב אין הקללה יכולה לחול עליהם. (תכלת מרדכי)

וצבאו ופקודיהם. (ב, ז)

מדוע בכל הפקודים נאמר "וצבאו ופקודיהם" מלבד בראובן, יששכר וזבולון, שנאמר בהם "וצבאו ופקודיו" בלשון יחיד? וי"ל על פי דברי בעל "חובת הלבבות" (שער חשבון הנפש, ג), שמה שראוי לאדם להיות

הקודש ומתו. (ד, יח-כ) לכאורה ייפלא, מה יתוקן במה שישים "איש איש על עבודתו" שעל ידי זה "לא יבואו לראות כבלע את הקודש", ואם הפירוש הוא שעל ידי שיכסוהו לא יראוהו, אם כן אין זה תלוי כמה שישים איש איש על עבודתו. ונראה על פי מה שמצינו (ב"מ צא): שמי שטרוד בעבודתו אינו מהרהר בדברים אחרים, ואמנם כתוב באנשי בית שמש (ש"א ו, יט): "וַיֵּךְ בְּאֲנָשֵׁי בֵּית שֶׁמֶשׁ כִּי רָאוּ בֶּאֱרוֹן ה'"; וגו', והיינו שהרהרו ודברו בארון ומתו (עי' סוטה לח). אבל כשישים "איש איש על עבודתו ואל משאו" אזי יהיו טרודים בעבודתם, "ולא יבואו לראות כבלע את הקודש". (דברי שאול)

במדרש רבה (דברים ג, י) שאחר מעשה העגל אמר להם משה [לישראל]: 'אבדתן נעשה, שמרו נשמע', והיינו להיות עכ"פ נשמע להוראת השכל, ועל כן נשארה מעלת ישראל מחמת הוראת השכל. וע"כ נמנו רק מבין עשרים ומעלה, שאז נתגדל ועמד על מלואו והשכל בשלימות, כאמרם ז"ל (גיטין סח). ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים. אבל הלויים שלא חטאו בעגל ונשארו במעלתם, שאף הגוף, בלתי הוראת השכל, נמשך להש"י, ע"כ נמנה מבין חודש, משיצא מכלל נפל, שאז הגוף הוא בן קיימא. (אבני נזר)

אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי וגו'. וזאת עשו להם וחיו וגו' ושמנו אותם איש איש על עבודתו ואל משאו. ולא יבאו לראות כבלע את

דברי תורה מרבותינו הק' מבעלזא

היתה בחו"ל, הרי תשרה השכינה על יואב ואנשיו גם שם, כשם שיעקב המשיך השראת השכינה בהיותו במרחקים. ישלח עזרך מקודש ומציון יסעך כלומר, השראת השכינה שהוא בציון, תימשך עליהם בחו"ל מכוחו של יעקב. ישגבך שם אלקי יעקב - שפתח שער להשרות את השכינה בכל אתר ואתר, ובוזה נבין מה שהדגיש רש"י "באות שמסר להם יעקב אביהם" כי לא רק בשעה שהדגלים חונים והמשכן ניצב במקומו שורה שם השכינה, אלא גם בשעת המסעות כאשר המשכן מפורק, ולכאורה היה מקום לחשוב שהשכינה אינה שורה עליהם באותה שעה, לפיכך רמז להם: באות שמסר להם יעקב שגם בהיותם במסעות ובטלטולים, ואף כשהמשכן אינו במקומו, ימשיכו עליהם השראת השכינה כיעקב אביהם שהמשיך השראת השכינה שלא במקומה. (כ"ק מרן מהר"ד ז"ע)

פקד את בני לוי לבית אבותם למשפחתם כל זכר מבן חודש ומעלה תפקדם. (ג, טו) ודקדק דכיון שכבר אמר פקד את בני לוי וגו' למה חזר ואמר תפקדם, ואמר לפרש בדרך רמז דהנה רש"י ז"ל כתב מבן חודש ומעלה משיצא מכלל נפלים הוא נמנה לקרות שומר משמרת הקודש, והנה איתא במשנה (תמיד א, א) בג' מקומות הכהנים שומרים בביהמ"ק, בבית אבטינס בית הניצוץ בית המוקד וכו' והרובים הי' שומרים שם, וכתב המפרש שם דהרובים היינו קטנים פחותים מ"ג שנה, ובמשנה למלך על הרמב"ם (בית הבחירה ח, ה) תמה ע"ז דאיך יתכן דמצוה זו שהיא שמירת המקדש שהיא מ"ע יניחו אותה לעשות לקטנים שאינם בני מצוה. אמנם אאמור"ר [כ"ק מרן מהר"ד ז"ע] הראה דברי רש"י אלו שמבן חודש ומעלה משיצא מכלל נפלים הוא נמנה לקרות שומר משמרת הקודש,

ומבואר מזה דגזה"כ הוא במצות שמירת המקדש שאף קטנים הם בכלל מצוה זו ויכולים לקיימה אף ע"י קטנים. ולהבין הענין למה יצאה מצוה זו מן הכלל שמתקיימת אף ע"י קטן משא"כ בשאר מצוות, י"ל דהנה שמירת משמרת הקודש רומז לשמירת כלל התורה והמצוות ובא הרמז במצוה זו לומר שלשמירת התורה והמצוות צריכים להכניס הילד מקטנותו להדריכו ולחנכו עפ"י דרך התורה ורק ע"י יכול להיות שמירת התורה והמצוות בשלימות. והנה אא"ז [כ"ק מרן מהר"י ז"ע] אמר בהא דמצינו שמוני המצוות למדו מצות עשה של תלמוד תורה מהפסוק ולמדתם אותם את בניכם (דברים יא, יט), וצריכים להבין שהרי בפסוק זה מבואר רק שמצוה ללמוד עם הבנים, אבל לענין החיוב ללמוד תורה לעצמו היה להם להביא מכמה פסוקים שמבואר בהם מצות תלמוד תורה כגון ודברתם בם (דברים ו, ז) וכדומה ולמה הביאו לענין החיוב של תלמוד תורה לעצמו מהפסוק שמבואר בו מצות לימוד עם הבנים, ואמר שרומז בזה שלא יחשוב האדם כשהוא ילך לביהמ"ד ללמוד ולא ידאוג ללימוד הבנים שעכ"פ מקיים בזה מצות תלמוד תורה, אל יאמר כן, כי מצות תלמוד תורה שלו תלוי בתלמוד תורה של הבנים ורק אם לומד ומשתדל גם ללימוד הבנים אז מקיים מ"ע של תלמוד תורה אבל אם אינו דואג ומשתדל ללימוד הבנים אז אף שלומד לעצמו אינו יוצא ידי חובתו אף בתלמוד תורה שלומד לעצמו, כי מצות תלמוד תורה שלו קשור בתלמוד תורה של הבנים עכד"ק, ובוזה י"ל שלזה בא הרמז בפסוק פקד את בני לוי וגו' מבן חודש ומעלה היינו שמבן חודש ומעלה הוא נמנה לקרות שומר משמרת הקודש, והרמז בזה שכדי שתהיה שמירת התורה והמצוות בשלימות צריכים להתחיל בילדים בעודם קטנים

ובנסוע המשכן יורידו אותו הלויים ובחנות המשכן יקימו אותו הלויים. (א, נא) 'משכן' מורה על עניני עבודת איש ישראל, ולויים' רומזים על צדיקי הדור, שעליהם להדריך את ישראל ולכוין אורחותיהם בכל עת. והוא שרמז לנו הכתוב: 'ובנסוע המשכן' כאשר איש ישראל מרגיש התנשאות בנפשו, אזי: 'יורידו אותו הלויים' תפקיד הצדיקים לעורר בקרבן רוח של הכנעה וענווה, שיכניע את עצמו ויסיר מקרבן את ההתנשאות. לעומת זאת, כאשר בעקבות אותה הכנעה, נופל הוא לרגש של עצבות 'ובחנות המשכן', אזי חייבים הצדיקים לרומם את רוחו ולהגבירו 'יקימו אותו הלויים', כי זהו תפקידם להורות לישראל את הדרך הממוצע, שהיא התרחקות מגאווה מחד, ומעצבות וענוה פסולה מאידך. (כ"ק מרן מהר"ד ז"ע)

איש על דגלו באותות, לבית אבותם. (ב, ב)

איתא במדרש הה"ד: מי זאת הנשקפה כמו שחר (שה"ש ו) קדושים וגדולים היו ישראל בדגליהם וכו', אומרים להם האומות: שובי שובי השולמית, הדביקו לנו, בואו אצלנו, ואנו עושין אתכם שלטונים, הגמונים, דוכסים, אפרכים, וישראל משיבין: מה גדולה אתם נותנים לנו, שמא כמחולת המחנים, שמא יכולים אתם לעשות לנו כגדולה שעשה האלקים במדבר, דגל מחנה יהודה, דגל מחנה ראובן, דגל מחנה דן, דגל מחנה אפרים וכו' שמא יכולים אתם ליתן לנו כגדולה שעשה לנו האלקים במדבר, שהיינו חוטאין והוא מוחל לנו. **לכאורה תמוה** שתשובת ישראל לדברי החלקלקות של האומות מתייחסת רק לדגלים וכן למחילת עונות, הרי יכלו לתת דוגמאות נעלות ביותר, בעת שבית המקדש היה על מכונן והשכינה שרתה על ישראל. **ברם, פיתויי האומות** הם בסיבת המצב כיום, מאחר שישראל חיים בגלות ופסקה טובה וגדולה מישראל, ולפיכך מנסים הם לפתותם בגינויים של שררה, ועל כך משיבים ועונים ישראל, כי כבר היתה לנו תקופה דומה, בשעה שהיינו במדבר, ואעפ"כ זכינו לדגלים שחנו מסביב למשכן ד', וכך גם היום למרות שאנו בגלות נוכל לזכות לגדולה וקדושה זו באמצעות בתי כנסיות ובתי מדרשות שהם מקדשי מעט, וכשם שאז: היינו בגלותינו חוטאין והוא מוחל לנו - כן גם עתה בגלותינו נוכל למצוא כפרה באמצעות עסק התורה. (כ"ק מרן מהר"י ז"ע)

איש על דגלו באותות לבית אבותם. (ב, ב)

ופירש"י ז"ל "ד"א באותות לבית אבותם באות שמסר להם יעקב אביהם". אפשר לומר בדרך רמז, שלכן פירש"י "באות שמסר להם" ולא נקט "בסימן" כי רמז בכך לכה הקדושה של יעקב אבינו ונאמר: אל המקום אשר עמד שם (בראשית יט, כז) וכן ביצחק אבינו נאמר: ויצא יצחק לשוֹח בשדה (שם כד, סג) היינו שהם נזקקו לקדושת מקום המקדש לתפלתם, הרי שונה יעקב אבינו שלמרות שהיה כבר בחרן קפצה לו הארץ, וכשנתן דעתו לחזור לא"י נעקר הר המוריה ובא ביהמ"ק לקראתו בית אל כמו שפירש"י (שם כח, יז). והרי זה בנה אב לדורות, להשרות את השכינה בכל מקום בו יהיו ישראל. **ולפי זה יתבאר לנו** מה שנאמר: יענך ד' ביום צרה ישגבך שם אלקי יעקב, ישלח עזרך ומציון יסעך (תהילים כ, ב-ג) והנה מזמור זה התפלל דוד המלך במלחמתו של יואב כמו שפירש"י ז"ל (שם). ובכונה תחילה הזכיר דוד המלך בתפלתו את יעקב, כדי לרמוז שאם כי המלחמה

בעזרם להציל אותם מרודפיהם - אתא בוקר, מכוחה של הגאולה העתידה לבוא להם. **וזו היא כוונת הפייטן:** שומרים הפקד לעירך כל היום וכל הלילה היינו שגם בהיותנו בגלות הנמשלה ללילה, זקוקים אנו לשמירה, ולכך אנו מבקשים: תאיר כאור יום חשכת לילה; כלומר, שכבר כעת בחשכת לילה, יאיר לנו השם יתברך ויזריח לנו ישועתו מאותה ההבטחה של הגאולה העתידה שתהיה כאור יום, שהבוקר והאור יהיו לנו מעתה אף בחשכת לילה. והוא שרמז כאן הכתוב שלוש שמירות, כי הקדוש ברוך הוא שומר ומגין על ישראל אף בעת הגלות מכח שתי הגאולות שכבר נגאלו ישראל מגלות מצרים ומגלות בבל, בצירוף הגאולה העתידה שהיא השמירה המעולה שאנו מצפים לה בכל עת, שתושפע עלינו שמירה זו מכוחה של הגאולה השלימה של ישראל, המתעוררת אף בעת הגלות להישמר מכל צר ואויב ולזכות לאורה הבהיר של הישועה המובטחת לנו: למשמרת בני ישראל. (כ"ק מרן מהר"א זי"ע)

להשיג עליהם ולהדריכם בדרכי התורה והאבות, ולכן חזר ואמר תפקדם לרמוז שעי"ז יהיה נגמר שלימות עצמם כי שלימות הגדולים תלוי בחינוך הקטנים. **והחנים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה משה ואהרן ובניו שמרים משמרת המקדש למשמרת בני ישראל. (ג, לח)** נאמר בכתוב שלוש שמירות: שומרים, משמרת המקדש, למשמרת בני ישראל. ונראה לרמוז על כך שישאל נשמים גם בהיותם בגלות, בהקדם מה שפירש כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ד זי"ע, מה שיסד הפייטן בהגדה של פסח: שומרים הפקד לעירך כל היום וכל הלילה, תאיר כאור יום חשכת לילה, ביסוד פירושו של אביו כ"ק מרן מהר"ד זי"ע על הכתוב: שומר מה מלילה שומר מה מליל, אמר שומר אתא בוקר וגם לילה (ישעיה כא, יב) ופירש"י ז"ל: "שומר ישראל מה תהא מן הלילה והחשיכה הזאת? אמר שומר, הקדוש ברוך הוא, אתא בוקר, יש לפני להזריח לעשות בוקר לכם", שהכוונה היא שעוד בתוך חשכת הגלות, כאשר עדיין - וגם לילה יאיר השם יתברך לישראל ויהיה

סיפור על פרשת השבוע

בקבר, ומצאו ע"ז. הוציאוהו, והדבר הועיל אמר על כך הרה"ק רבי פנחס מקוריץ: "מה גדול כוחה של תורה. כמה תעניתים צמתי, כמה יחודים עשיתי עד שגילו לי מן השמים, והוא הראה לי ירושלמי מפורש". **בימים** שישב על כסא הרבנות בעיר באר, נתעוררה עליו מחלוקת מצד בני הקהילה, ורבי יעקב שמשון סבל מכך מאוד. כאשר נודע להרה"ק רבי חיים מקראסנא, תלמיד הבעש"ט זי"ע והמגיד, שיגר אליו את בנו הרה"ק רבי משה (שהיה אחר כך אבד"ק קראסנא), שישוב אצלו שבת אחת, ויחזקו ברוחו. רבי משה הגיע לביתו של רבי יעקב שמשון בבאר ביום ה' בשבוע, לפנות ערב. רבי יעקב שמשון הופתע מן הביקור, וכאשר שמע מן האורח שאביו שלח אותו אליו שישבות עמו יחד, אמר רבי יעקב שמשון: "אם אביו חושב עלי, צריך אני לנסוע אליו לשבת", וכך עשה.

בעת שרבי משה ישב מול רבי יעקב שמשון, הבחין כי גופו מלא פצעים, אך, התעלם, ולא שאלו דבר. למחרת בערב שבת קודש ראה רבי משה את רבי יעקב שמשון במרחץ, יושב על הקרקע, מתרחץ וגופו נקי וחלק, ללא כל פצע. מיהר רבי משה אל אביו וסיפר לו על כך, היינו שאך יום לפני כן ראהו ובשרו היה מלא פצעים, והנה מצאהו במרחץ וגופו חלק כזהב. השיב לו רבי חיים: נשמת רבי אלעזר בר' שמעון שרויה בו, רוצה, הוא אומר [ליסורים] "בואו" אינו רוצה, הוא משלחם [בבא מציעא, דף פ"ד ע"ב ב].

פעם חלה הרה"ק מקאריץ בשבת קודש ונסתכן, ומפני פיקוח נפש היו צריכים לשלוח להביא את הרופא ד"ר גארדי מעיר אחרת, והיה שם הרה"ק משפוטקא זי"ע ולא נתן לאף אחד לכתוב את האגרת, כי אמר אם יכתבו מעט מדי הרי לא יבין זאת הרופא, ואם יכתבו יותר מדי הרי יחללו את השבת שלא לצורך, וכתב רק הוא בעצמו.

מובא בנתיב מצוותיך נתיב היחוד שביל ד' אות ד': היה מעשה שהגה"ק רבי יעקב שמשון, כשהיה בארץ הקדושה ראה השכינה בדמיונו, דמות אשה בוכה ומצטערת על בעל נעוריה, שהיה לה בעל ומת, והקיץ משנתו, ואמר לחבריו אין בעולם כעת מי שיהיה בעלה דמטרוניתא חיה דאצילות, אלא הרה"ק רבי פנחס מקאריץ ובודאי נסתלק בלילה ההוא, וקרע ובירך, ובכה הרבה בכיות, שהיה רבו, ואחר זמן נודע שנתאמתו דברים אלו מכוון באותו לילה.

ראשי אלפי ישראל (א' טז) סיפר הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זי"ע המעשה מהגה"ק רבי יעקב שמשון משפוטקא זי"ע (ג' סיון תקס"א) שפ"א באו לפניו ג' עגונות והעדים העידו על כל שלשתן ביחד, אבל הגה"ק זי"ע ציוה שיבואו אחד אחד לבדה, ואחר חקירת העדים התיר שנים והג' אסר, ותמהו כולם איך פעל להתיר שנים והג' לאסור שהיו ענין אחד, וענה הגה"ק משפוטקא אנכי חריף גדול וכגודל חריפותי אני יכול לחדש ולמצוא היתרים וצדדים שונים לכאן ולכאן, א"כ איך אוכל לפסוק שאלה לאמיתה, ע"כ הנה דרכי שכאשר בא לפני שאלה חמורה אני מקיים את עצמי בדביקות השי"ת ומניח כל הענינים החומרים ומחפש האמת, ואני רואה אם המוח הולך בעיון הדבר להיתר אז אני בטוח שמותר, ואם הולך הרעיון לאיסור אז אני בטוח שאסור, וע"כ לא רציתי לשמוע שלשתן ביחד, וכאשר בא הראשונה והתחלתי לעיין הלך העיון בראיות וחידושים להיתר וע"כ נתתי לה היתר, וכן בהשני כאשר עיינתי מצאתי עוד חיזוק להיתר, אמנם כאשר התחלתי לעיין בהשאלה הג' הלך כל עיוני לאיסור וחששתי אולי שגיתי בהיתר הראשונים, ע"כ כשבאה הראשונה אמרתי שתמתין עוד יום אחד כי רציתי לעיין מה שחדשתי בהיתר הראשונים, וכאשר התחלתי לעיין בהיתר הראשונים כל הדרכים היו למישור וכל עיוני היו רק להיתר ע"כ ראיתי שהמה מותרות והיא אסורה, וכן ה', באופן זה יכולתי לפסוק הוראה אמיתית.

אל הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע בא אדם אחד וסיפר לו כי אביו המנוח בא אליו בחלום פעם ועוד פעם וצוהו עליו כי ימיר דתו, חלילה. התענה רבי פנחס ועשה יחודים עד שגילו לו מן השמים שע"ז [עבודה זרה] מונחת בקברו של הנפטר, מיד לאחר מיכן יצאו לבית הקברות, פתחו את קבר אביו של בעל החלומות, ומצאו שם מטבע של רובל ובו חקוקים צלב ותמונת מלכת רוסיה, הסתבר שהמטבע נפל מכיסו של אחד המתעסקים בנפטר, ונשתלשל ישר לתוך קברו של הנפטר, לאחר שהוציאו את המטבע, חדל האיש לחלום את חלומותיו שהטרידו את מנוחתו.

כאשר נזדמן הרה"ק רבי יעקב שמשון לקאריץ וביקר אצל רבו הרה"ק רבי פנחס, סיפר לו את הסיפור הנ"ל, ושאלו מה הוא היה עושה. נענה רבי יעקב שמשון מניה וביה: "יש לכם ש"ס ירושלמי?" משהביאו לו, הראה לרבי פנחס שאצל רבי מאיר היה מעשה כזה וציווה לחפור

אורחות חיים

בסעודה בשרית עם הבשר, והעובר על אסור זה גזרו חז"ל שאסור לאכל הפת שאפה, אפילו אם רוצה לאכלה לבדה בלי שום תוספת, שגדור חז"ל גדר גדול כדי שישמרו על גזרה זו (שו"ע צו, ב; ערוך ש"א - א, ב).

ב. כמו כן אסרו לאפות פת בתנור המרוח בשמן של בשר [וכן בתבניות המשוחים בשמן]. כיון שהשמן נוטף ונבלע בתוך הפת, ונחשב כאלו לש

הלכות אפיית מאפים חלביים

א. חז"ל תקנו שאסור ללוש עיסה בחלב [ובכלל זה, חמאה וגבינה] ולאפות ממנה פת, משום שלאחר האפיה אין נכר חלוק בין פת זו לפת רגילה, ובין שהפת היא עקר אכילתו של אדם כי על הלחם יחיה האדם, ואוכלים אותו בין בסעודה בשרית בין בסעודה חלבית, חששו שמא יבואו לאכל פת זו

העיסה בשמן בשר, וכל שכן, שאסור ללוש עסה בשמן בשר ולאפות ממנה פת, ואם עבר ואפה באופנים אלו הפת אסורה באכילה (שו"ע צו, ב, ועיי' פמ"ג שפתי דעת אות א' שגם בשומן מבשר עוף שאיסורו רק מדרבנן גזרו כן, ואין זה בכלל גזירה לגזירה כיון שהוא קרוב לטעות).

ג. מצינו כמה אפנים שהתירו ללוש עיסה בחלב או בבשר ולאפות ממנה פת, ואלו הם:

1. האופה כמות מועטת המיועדת לסעודה אחת (פמ"ג בדעת המחבר) לו ולכל בני ביתו (כה"ח ח), ויש אומרים שאפילו אם אופה כמות מועטת המיועדת ליום אחד [אפלו אוכל כמה סעודות באותו יום] (תורת חטאת, ובערוה"ש כ' שכן גם דעת המחבר),

וטעם התיר זה כי באותה סעודה לא חששו שישכח ויאכלנה עם המין האחר, שהרי יזכור שלש העיסה עם חלב או בשר, ובסעודה הקרובה [או ביום האחר] כבר לא ישתיר מפת זו (שו"ע), והתיר זה אמור רק באפן שאופה הפת סמוך לזמן אכילתו (פשוט, דו"ל בתר טעמא).

ולפי האמור, מתיר לאפות כמות קטנה של לחמניות חלביות המיועדות לארוחה אחת, אף אם הם נראים כלחמניות רגילות (ובאופן כזה, אם נשארו כמה לחמניות לאחר הארוחה אין איסור לאכלם, כיון שבשעת האפיה לא היה בזה שום איסור - בדי השולחן אות ט).

2. האופה פת בצורה משונה, כדי שיהיה ניכר שפת זו נילוושה בחלב או בבשר, אין לחוש שיבואו לטעות ולאכלה עם המין האחר (שו"ע), ולכן, הרוצה לאפות כמות גדולה של לחמניות חלביות יאפה לחמניות בצורת משולש, או בצורת חצי עגול.

ובכלל היתר זה, מותר לאפות פת עם הרבה מלוי של גבינה או בשר, ובפרט באופן שהמלוי ניכר לחוץ, משום שבאופנים אלו אין לחוש כלל שיבוא לאכלם עם המין האחר (רמ"א בדין פשטידא, פמ"ג), ולכן, מותר לאפות פיצה, שמלוי הגבינה ניכר לחוץ, וכן הדין בפיציות [בורקסים עם מלוי רסק עגבניות וגבינה צהבה].

וכן מעיקר הדין יש להקל לאפות בורקס חלבי באופן שנותן הרבה מלוי ומיד כשמתחיל לאכול רואה במה ממלא (עיי' ערוה"ש ה, וכו' בדרכי תשובה כא), ומכל מקום יש מחמירים לשנות בצורת הבורקסים ולאפותם בצורת משולש או חצי עגול, כיון שהמלוי אינו נכר לחוץ (שיורי ברכה לחיד"א אות ב), ובפרט יש להזהר בכך אם המלוי הוא מתערבת גבינה ופטריות או ירקנות, שאז אין הגבינה נכרת כל כך (כה"ח טז), וכן נהגו בזמננו ברב המאפיות עם ההכשרים המהדרים שכל הבורקסים החלביים אפויים בצורה מיוחדת.

היתר זה אמור רק באופן שעושה השנוי קודם האפיה, וכגון שאפה הפת בצורת משולש וכדומה, אבל אם עושה השנוי לאחר האפיה כגון שמורח על הפת מלמעלה גבינה וכדומה לא יועיל להתיר הפת, כיון שהאיסור חל בשעת האפיה, ובשעת האפיה עדיין לא שונה צורתה ונאסרה אין מועיל (פת"ש). ומסיבה זו, אסור לאפות כמות גדולה של פת חלבי, אם בדעתו לחלק ממנה לכמה משפחות, אפילו אם יתן לכל משפחה רק שעור סעודה אחת, כיון שהחלוקה מתבצעת רק לאחר האפיה, והפת נאסרה בשעת האפיה שאופה כמות מרובה (שם).

3. סוגי מזונות שאין הדרך לאכלן עם גבינה או עם בשר מותר ללוש עיסתן עם גבינה או בשר, משום שבאופן כזה אין לחוש שיבוא לאכלן עם המין האחר, ואף שיש לחוש שלאחר אכילת מזונות אלו יטעה ויאכל מהמין האחר ללא ההרחקה הנדרשת [י' שעות לאחר בשר ושעה לאחר גבינה] לא חששו לזה, כיון שהרחקה זו היא רק גזרה, ולא גזרו גזרה לגזרה (פת"ש, כה"ח יב), ומסיבה זו, מותר לאפות רוגלך או שטרודלך ממלאים בגבינה אף שנראים כרוגלך רגילים (ולענין בורקס הבאנו לעיל שנהגו להחמיר לשנות בצורתם, כיון שרגילים לאכול בורקס ממלא במילויים שונים ביחד עם בשר).

ד. כשם שאסור לאפות פת שנלוש עם בשר, כך אסור לאפות פת בתנור אחד ביחד עם בשר או חלב, משום שיש לחוש שינטף רוטב מהבשר או החלב בקרקעית התנור ויגע בהפת, ואחר כך יבא לאכול הפת עם המין האחר, ואפילו באופן שמאכלי הבשר או החלב מונחים בתבנית, ואין לחוש כל כך שינטף מהם רוטב יש להחמיר בזה, אכן, בדיעבד, אם אפו פת בתנור ביחד עם בשר או חלב אין דינו כפת שנלוש עם בשר או חלב שאסור באכילה, רק מותר לאכל הפת בפני עצמו (רמ"א, והחיתר בדיעבד הוא רק באופן שלא נטף מהבשר או החלב שום רוטב או שהפת היה מונח בתנור למעלה, והמאכלים היו מונחים למטה, שבאופן כזה אפי' נטף מהם רוטב אינו מניע לפת), ומכל מקום אסור לאכול ביחד עם המין האחר (שו"ע ג). כמו כן יש להחמיר שלא לאפות פת בתנור שאפו בו בשר בכ"ד שעות האחרונות, משום שטעם הבשר הבלוע בתנור נכנס בפת, ויש לחוש שיבואו לאכול ביחד עם גבינה, ובדיעבד אם אפו הפת מותר באכילה בפני עצמו, אבל אסור לאכול ביחד עם גבינה או חלב.

ס' דמשק אליעזר עפ"י הפמ"ג מש"ז ד עפ"י דעת הרמ"א שלכתחילה יש לאסור נ"ט בר נ"ט שנתבשר או נצלו, ובדיעבד יש להקל, שהרי אפי' אכלו עם גבינה לא עשה איסור, ובעי"ז מובא בפת"ש ד, ולפי"ז יש להזהר כשמחממים חלות לסעודת שבת, ובדרכי מחממים הרבה ונשאר מהם גם לאחר השבת, שלא לחמם בתנור שאפו בו בשר או על גבי סיר חטטולנט, וכן הרוצה לחמם במו"ש בתנור שדיה מונח בו בשר בליל שבת יזהר לחמם רק החלות שבדעתו לאכול בסעודת מלווה מלכה, ובכל אופן, אסור לאכול חלות אלו יחד עם גבינה. (נערך ע"י הרה"ג ר' יעקב טרויבע שליט"א)

הילולא דצדיקא

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע בעמ"ח "ליקוטי מהרי"א-ילקוט מהרי"א" נלב"ע ט' סיון תרל"ג

צדקך. כן אמר פעם לתלמידו הרה"ק רבי יוסף מאיר מספינקא זי"ע, "האמרי יוסף" בהצביעו על אחד ממפורסמי צדיקי דורו: "את המדרגות שיש לו לאותו צדיק סיגלתי לעצמי בהיותי אברך בן עשרים שנה (או בן עשרים וחמש שנה).

בילדותו ישב הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב, בלילה עם אביו ולמד. שאלו אביו: איך אתה מפרש את המאמר: (חגיגה יב, ע"ג ג): כל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד משוך עליו ביום, אנו עמלים בתורה בלילה וסובלים ביום? היכן החוט? ענהו העובדה שאין אנו

מימי חג הסוכות שלחו אלי משמים נשמה קדושה שלא היתה בעולם מאות שנים ושלחתיה לאחי רבי בעריש". כשמלאו לו שלוש שנים, נסעה עמו אמו להרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זי"ע והפצירה בו שיברכנה שיוסף ה' לה בן אחר. משראה את ילדה הקטן, קרא: "בן מי הוא הילד הזה? הלא הוא יהיה אור עולם." **עבודתו התמה מנעוריו**, נשגבה מבינת אנוש היתה, כאשר העיד על עצמו ותיאר, בין היתר, שמגיל ארבע עשרה לא עבר עליו חצות לילה בשינה, בבחינת הכתוב (תהלים קיט, סב) "חצות לילה אקום להודות לך על משפטי

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע נולד לאביו הרה"ק רבי ישכר בעריש מזידיטשוב בשנת תקס"ה. תלמיד דודו הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב בעל העטרת צבי והרה"ק רבי משה מסאמבור זי"ע, חסידיו נאמדו באלפים וביניהם גדולי תורה ידועים. נפטר בזידיטשוב ט' סיון תרל"ג. ספריו: "פירוש מהרי"א" על מדרש רבה, "לקוטי מהרי"א" על ילקוט שמעוני.

קדוש מרחם היה הרה"ק מזידיטשוב, כאשר התבטא ואמר דודו, הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע, באותה שנה שנולד: "באחד

משגיחים על הדחקות ומתוך סבל קמים בלילה ועוסקים בתורה, זהו החוט של חסד...

כותב תלמידו הרה"ק בעל אמרי יוסף ז"ע
בהקדמתו לספה"ק ליקוטי תורה וש"ס להרה"ק מהרי"א מזידיטשוב ז"ע גודל שקידתו בתורה היה דבר פלא כי אף גם שאלפים מישראל השכימו לפתחו להתפלל בעדם לא דיבר עם בני אדם בכל מעל"ע יותר מג' או ד' שעות לכל היותר, והשאר היה מתבודד בינו לבין קונו ועוסק בתורה ותפלה, כי אכילתו היה מעט מזעיר וגם זה היה בזריזות גדולה, ושינה שלו היה מעט מזעיר לא יאומן כי יסופר כי בימי חורפו כמה שנים היה ניעור כל הלילה ועסק בתורה בעמידה, וגם סוף ימיו היה דרכו במעט שינה, וכמה פעמים אמר לי שכל זמן משך שינתו בלילה לערך שני שעות, ובאמצע היה ניעור כמה פעמים והלך בבית הילך והילך והיה עוסק בתורה בהתמדה גדולה.

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב ז"ע
השיא פע"א אחד מצאצאיו, והרה"ק מיהר מאוד את החתונה שיגמרו מוקדם, ושאלו אותו מקורביו אם עושה כן מפני שעוד רוצה לקום בחצות הלילה, אמר להם, וודאי, בחצות הלילה כבר נהי' בהעלמות עליונים.

ובימי חורפו למד פשטות התורה טורים וש"ע והיה בקי בהוראה כאחד מהגדולים, ובסוף ימיו היה עיקר לימודו בסודות התורה ובפרט ספר זוה"ק היה שעשועים אצלו יום יום אשר למד בהתלהבות גדולה כמו שאמר לי ביחוד בשם הקדוש האלקי מרן הבעש"ט ז"ע אשר הזוה"ק יש לו פירוש חדש בכל יום, ואמר לי רבינו המחבר (מהרי"א מזידיטשוב ז"ע) שכאשר השי"ת עוזר לו הוא מרגיש זאת, וגודל בקיאותו בזוה"ק ובפרט באדרות נראה למעיין בספרו הקדוש.

חוץ ממשניות וגמרא ותנ"ך שהיה עוסק בכל יום, וש"ע או"ח, וחוץ מספרי תלמידי האר"י החי והבעש"ט הקדוש ז"ע בכלל וספרים הקדושים נועם אלימלך, מאור עינים, צמח ה' לצבי, ובפרט כי הארה ראשונה שהיה לרבו בעבודת ה' היה מהמגיד הקדוש בהיותו בעיר דאלינא, וספרי המגיד הקדוש מו"ה ישראל זללה"ה מקאזניץ היה מחבב עד לחדא ובשעה שהשיג סה"ק עבודת ישראל עה"ת היה לו שמחה גדולה עד אין שיעור. ושמעתי ממנו שלמד ספה"ק אור ישראל על התיקונים מהמגיד הקדוש כולו מרישא לסיפא, כדי שיראה דרכי עבודתו, ומה שכתוב בכמה דפים בספרי רבו הקדוש מהרצ"ה הוא נכלל בתוך איזה שורות מהספה"ק אור ישראל הנ"ל, רק שא"א להבין דברי המגיד הנ"ל עד שילמד מקודם ספרי רבו מהרצ"ה הנ"ל.

פעם כשרבינו התחנן על הגאולה אמר בדרך מליצה, אם ימצא עוד אדם אחד מישראל בגלות המר הזה אשר יקום בבוקר וילמוד פרק משניות, או דף גמרא, או יאמר ספר תהלים, גם

זה סגי שיצילנו ה' מהרה מן הגלות הזה ויושיענו.

עם הסתלקות דודו הרה"ק שר בית הזוהר רבי צבי הירש מזידיטשוב ז"ע ב"א בתמוז תקצ"א לאחר שמסר נפשו למען כלל ישראל ובהסתלקותו הסתיימה מגפת החולירע שהמיתה רבבות, התייתמו באחת אלפים ורבבות ששמוהו עטרה לראשם. כמובהקים שבתלמידיו היו כל גדולי גאליציה וביניהם גם ארבעת אחיו הצדיקים: הרה"ק רבי ישכר בעריש מזידיטשוב ז"ע, הרה"ק רבי משה מסאמבור ז"ע, הרה"ק רבי אלכסנדר סנדר מקאמארנא ז"ע, והרה"ק רבי ליפא ז"ע.

פחות משנה חלפה ואחיו וממלא מקומו, הרה"ק רבי ישכר בעריש ז"ע, הסתלק אף הוא בפתע פתאום, בז' בסיון תקצ"ב. מיותמת היתה העדה ועיניים רבות היו תלויות בבנו יחידו, הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב ז"ע, אלא שהוא לא הסכית להפצרות. הלא כל מציאותו בטלה ומבוטלת היתה לעומת דודו הגדול, אותו החשיב כתנא והפליג בשבחיו מאד. רבים אמנם הכתירו בעת ההיא את האח האחרון שנותר מחמשת האחים הצדיקים, הוא הרה"ק רבי משה מסאמבור, אלא שרבים מהם לא פסקו מלבקש את רבי יצחק אייזיק שימלא מקום אביו ודודו. גם לאחר הסתלקות דודו הרה"ק מסאמבור, למרות מאווי נפשם השוקקה של אלפי החסידים שיפתח שערי היכלו בזידיטשוב, התמיד בסירובו והתאמץ בכל כוחו לכל יכריחוהו לקבל על עצמו רעביסטעווע.

בכל אותן שנים היה נודד בין חצרות הצדיקים, שואב מבארות הדעת ומשלים נפשו במדרגות רמות והצדיקים שראוהו בדלייתו ממעינים, ידעו כי לימים ישקה אלפים ורבבות מתורתו. פעם או פעמיים נסע לבעלזא וכ"ק מרן מהר"ש ז"ע חלק לו כבוד גדול, על נסיעתו הראשונה לבעלזא, התבטא ואמר: "קניתי אצלו בפעם אחת מה שאחרים מתייגעים לרכוש בנסיעות רבות". הגם שבאותה עת השליך מעליו הרה"ק מזידיטשוב אדרת ההנהגה ויאחז צדיק דרך ההסתרה, ניגש אליו בנו של כ"ק מרן, כ"ק מרן מהר"י ז"ע, והושיט לו סכום כסף. למביט מן הצד נדמה היה, כי מבקש הוא לתמוך בבנם של קדושים, אלא שמרן מהר"י כוונה אחרת היתה עמו. כשנפגשו בשנת תרל"א, לרגל השידוך של הרה"ק רבי נפתלי מנאווריא זצ"ל (בנו של כ"ק מרן מהר"י ז"ע, שהיה חתן בנו הרה"ק רבי אליהו מזידיטשוב זצ"ל). הזכיר כ"ק מרן מהר"י להרה"ק מזידיטשוב את הדבר ואמר: "כבר אז היתה כוונתי לתת פדיון לנפשי ולנפשות אנשי ביתי. בשעתו, לא גיליתי כוונתי וגם אתם לא קבלתם ממני הכסף לשם פדיון. אך עתה, מגלה אני דעתי למפרע, שלכך התכוונתי".

היתה דרכו של הרה"ק מזידיטשוב לנסוע ממקום למקום, לחזק לבבות נשברים ולקרב יהודים בצנעא. במקומות רבים לא הכירוהו, ולא

פעם התקבל בבזיונות ואף בחירופים. כשהוגדשה הסאה באחת מנסיעותיו, שקל בנפשו, שמא ייטיב אם יבקש 'כתב המלצה' מכ"ק מרן מהר"ש ז"ע, כדי שיקרבוהו בכל מקום וינהגו בו בעין יפה. נסע לבעלזא ונכנס לכ"ק מרן ז"ע ושטח מבוקשו, אך כ"ק מרן מהר"ש ז"ע דחהו ומיאן. ניגש איפוא לחתן כ"ק מרן, הרה"ק בעל לב שמח מאלעסק ז"ע, עמו היה בידידות קרובה, וביקש שיכנס וימליץ בעדו שיתרצה כ"ק מרן לתת לו 'כתב'. נכנס הרה"ק מאלעסק וביקש להשתדל בעדו, אך כ"ק מרן עצר בעדו ואמר: "א איד וואס די וועלט שטייט איהם שוין אונטער די פלייצעס, און ער וויל נאך דווקא ארום פארן?!" (=יהודי ש'העולם' ממתין כבר אחר כתפיו, והוא מבקש דווקא להמשיך בנסיעותיו). משיצא הרה"ק מאלעסק וציטט לשון קדשו של כ"ק מרן באזניו, קם הרה"ק מזידיטשוב והכריז בהתרגשות: "אי הכי, אין אני נוסע יותר". שב לביתו ובתוך כך שמעו החסידים כי שינה דעתו ודלתו פתוחה לקבלם.

גירסא שונה הובא ב'פאר יצחק' (פרק ו), כי בבואו לכ"ק מרן סיפר כי הציעו לו לשמש כרב ומורה הוראה בקהילת באלחוב, וכ"ק מרן הורה לו שיסרב. לבקשתו, נכנס הרה"ק מאלעסק לשאול את כ"ק מרן לפשר תשובתו, והשיב לו כ"ק מרן: "רואה אני שאלפים ורבבות חסידים עומדים מאחורי כתפיו ומיחלים למוצא פיו והוא רוצה שאמליץ עליו לשמש כמורה הוראה בעיירה קטנה! הלא כשקראתי את הקוויטל שלו, ראיתי בשמו 'יצחק אייזיק בן עטיא' שראשי התיבות של שמו הם אבי"ע, אצילות בריאה יצירה עשיה, דהיינו שכך גדול גנוז בו והוא עתיד להאיר בו את העולם כולו".

הוא פנה משם ונסע לפרעמישלן אל הרה"ק רבי מאיר'ל פרעמישלנער ז"ע ובקש ממנו שיכתב עבורו מכתב המלצה, והנה אף הוא דחה את בקשתו, גם אמר לו במפורש שהתפקיד המוטל עליו הוא להיות רבי ומנהיג לקהל חסידים ולא דיין ומורה צדק באיזו קהילה קטנה. אחר שראה רבי אייזיקל כי שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד, ניאות להפצרות חסידי דודו ואביו זצ"ל, וקיבל על עצמו את ההנהגה בזידיטשוב.

בעת שנענה רבי אייזיקל זצ"ל להפצרת חסידי זידיטשוב התנה בתנאי קודם למעשה, שברצונו לנסוע שוב לבעלזא לבקש את הסכמתו המפורשת של רבו מרן מהר"ש ז"ע שהוא יסכים לקבלת ההנהגה ויסמוך ידיו עליו להסמיכו. אך באותו הלילה התגלה אליו דודו ורבו הרה"ק רבי משה מסאמבור ז"ע בחלום והניאו מלנסוע, באומרו שכבר מוסמך הוא מצדיקי קדמאי ואינו זקוק לשום סמיכה: קיים רבי אייזיק את מה שאמר לו והחליט לנקוט בבחינת "שב ואל תעשה עדיף", ולא נסע לבעלזא.

מאז הסתלקותו של הרה"ק רבי צבי הירש ז"ע בעל "עטרת צבי" בשנת תקצ"א, לא אזרו

עוז אדמו"רי זידיטשוב שמלאו את מקומו לשבת על כסאו, ובתחילה בעת שקיבל על שכמו את מטה האדמו"רות נמנע אף רבי אייזיק'ל זצ"ל מלשבת על כסאו. כעבור זמן, קם רבי אייזיק בהפתעה ממקומו שהיה רגיל לשבת בבית מדרשו והתיישב על כסא דודו הרה"ק רבי הירש'לע, ואמר: "היום נתנו לי רשות מן השמים לשבת על כסא רבינו!" לאחר מכן נודע כי באותו יום, ביום כ"ז באלול שנת תרט"ו, נסתלק כ"ק מרן מהר"ש זי"ע לשמי מרום.

כאשר החל הרה"ק מזידיטשוב להנהיג, התבטא ואמר: "אין בעלזא האבן מיר געלערנט אז מ'קען זיין א רבי אפילו נישט אין א ווייסע בעקטישע", שכן כ"ק מרן היה הראשון מצדיקי דורו שנמנע מללבוש בגדי לבן, ונימק ואמר: "ישנם רבי'ס רבים המצפים שאלבש בגדי לבן, כדי שגם הם יוכלו להלך בבגדי לבן, אלא שאיני רוצה שהם יהלכו לבושים לבן".

בנעוריו הגיע פעם הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב לברודי, לא נהגו בו אנשים כבוד, איש לא הכירו ואף לא הזמינו לארוחה או ללינת לילה. נכנס הרה"ק רבי יצחק אייזיק זי"ע לבית המדרש והחל ללמוד בהתמדה וכך למד כל אותו לילה נודע הדבר להגה"ק רבי שלמה קלוגר זי"ע, ניגש למחרת לרבי יצחק אייזיק ואמר לו: הלא אמרו חז"ל (נדרים ס"ב) "באתרא דלא ידעי שרי למימר צורבא דרבנן אנא", מדוע לא גילה זאת מר והיינו מכבדים אותו ודואגים לצרכיו? השיב לו הרה"ק רבי יצחק אייזיק: מפרש אני את הגמ' "באתרא דלא ידעי" במקום שאין אנשים יודעים תורה הרבה "שרי למימר צורבא מרבנן אנא" מותר להגיד זאת ומי יזים דבריו? לא כן בברודי, עיר החכמים והלומדים, אגיד "צורבא מרבנן" אני ומיד יבחנו אותי ויגרשוני מהעיר, יאמרו, ובצדק, שאיני אלא בדאי...

הרה"ק מזידיטשוב החשיב עצמו כתלמיד לכ"ק מרן מהר"ש זי"ע אף לאחר הסתלקותו, כאשר יסופר סיפור מופלא, כי בשעה שעמד כ"ק מרן מהר"י זי"ע לנסוע מזידיטשוב, לאחר סעודת התנאים, לבנו הרה"ק רבי נפתלי שהתארס עם נכדת הרה"ק מזידיטשוב [כשהתכבד הרה"ק מזידיטשוב לקרוא את התנאים, קראם מעומד ועל כל תיבה ותיבה אמר תורה, הוכיח היכן רמוזה היא במקראות ולמה היא רומזת בתיקונים עילאיים שלא כל מוח סובלם, עד הראיה, שמפיו נרשמו הדברים, כה נרגש היה עד שלא הצליח לחקוק בזכרונו את כל דבריו, זולת שבהגיעו לתיבות "שנדברו והותנו בין הני תרי הצדדים", התלהב הרה"ק מזידיטשוב עד מאד וקשר את התיבות הללו במאמר הכתוב "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו". ובגבור התלהבות, באימה וברתת, נרעד כ"ק מרן מהר"י זי"ע בכל גופו].

אחרי קריאת התנאים אמר מרן זי"ע למחותנו דבר תורה מאביו כ"ק מרן מהר"ש זי"ע פירוש על אחו פסוק הנזכר: "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו", שאמר הכוונה, כי כשיראי השם נפגשים יחד, וכל אחד מהם אומר על רעהו שהוא הקדוש וירא השם האמיתי, ואילו את עצמו הוא מחשיב לאין ואפס, אזי ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו, כלומר, ה' יתברך כותב בספר הזכרון את דברי שניהם על זולתם, ואומר: "אלו ואלו דברי אלוקים חיים".

ברוב דבריו הקדושים מצא הרה"ק רבי אייזיק'ל זצ"ל סימוכין לכך שצריכים בני ישראל להיושע בבני חיי ומזוני, שאל אותו מחותנו מרן מהר"י זי"ע: "מדוע דואגים אתם רק לצרכי גופם ופרנסתם של החסידים, ואינכם אומרים להם דברי תורה ומוסר?"

ענה לו מחותנו: חז"ל תיקנו בנוסח תפילת "אנא בכח": "דורשי יחודך כבבת שמרם, ברכם, טהרם", כלומר, בתחילה "שמרם" ו"ברכם" בכל מילי דצריכי, ורק אחר כך: "טהרם". כי בראש ובראשונה צריכים בני ישראל להיושע מכל צרה ולהתברך בפרנסה טובה, והטהרה תבוא אחר כך מאליה...

סיפור דומה סיפר הגאון הצדיק רבי יצחק אייזיק ווייס זצ"ל אב"ד סוואליווא, שבעת ששמע מרן מהר"י את הדיבורים הקדושים שהשמיע מחותנו הרה"ק רבי אייזיק'ל, פנה אליו ושאל למה אומר דיבורים עמוקים כאלה, רזין דרזין שאין לרוב שומעי לקחו שום השגות בהם, ולכן אינם מבינים את דברי התורה כראוי ואינם יורדים לעומקם, הלא עדיף היה שיגיד דברי תורה הכוללים מושגים פשוטים ומובנים יותר, שיעוררו לבבות השומעים לשוב אל קונם בתשובה שלימה.

ענה לו מחותנו הק': "מה שאני אומר דברי תורה כאלה, מטעם הכמוס יש לי בזה ענין חשוב. ומה שאתם אומרים שיש לעורר את לבבות השומעים לשוב בתשובה, ביום שבת קודש אני עושה כן בעת אמירת "הכל יודוך". ומי שאינו מתעורר לתשובה בעת ההיא, כבר לא יועילו לו שום דברי תוכחות.

(קודם נסיעתו מזידיטשוב, נכנס כ"ק מרן מהר"י זי"ע לטיול ברכת הפרידה והבחין כי הרה"ק מזידיטשוב ניגש אל הכיור לטיול ידיו. הזדרז כ"ק מרן מהר"י והקדימו במרוצה, מילא את הספל והגישה לו ולאחר מכן הזדרז והגיש לו את האלונטית). נסע הרה"ק מזידיטשוב עמו במרכבתו ללוותו עד לכפר סמוך. בדרך אמר לכ"ק מרן מהר"י: "הבה ואשמיעך מה שדרש אביך אמש בעלמא דקשוט", והחל מרצה התורה של כ"ק מרן מהר"ש זי"ע, וכל אותה שעה היו דמעות זולגות ללא הפוגה מעיניו של כ"ק מרן מהר"י זי"ע.

סיפר הגה"ק האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג זצ"ל: הרה"ק מוהר"א מזידיטשוב זי"ע היה רגיל לספר מה שראה ושמע בשמים ממעל,

וזקה"ק מצאנז זי"ע אמר פעם עליו: הלא הוא יושב בשמים. **סיפר אחד מנכדי הרה"ק מזידיטשוב** לפני הגה"ק מנאסיד זי"ע: הרה"ק מגארליץ זי"ע היה כידוע רגיל לומר מילי דבדיחי. פעם נסובה השיחה מהרה"ק רבי אייזיק'ל מזידיטשוב, והרה"ק מגארליץ נענה ואמר בלשון קדשו: "רבי אייזיק'ל ווען ער געזעגט זאגט ער 'א ברכה פון הימל', קרייט ער דען אין הימל?".

כאשר שמע הרה"ק מצאנז את דברי בנו הרה"ק מגארליץ, נענה ואמר בלשון קדשו: "ס'איז דא וואס רעדן זיך איין אז זיי קרייכן אין הימל. אבער זיי זענען ברקיעי שווא. אבער אונז [ביידע] זענען אין די אמת'דיגע הימלען". אחד מחסידיו הרה"ק מצאנז אשר היה נוכח שם, ושמע עד היכן רבו הק' מצאנז מפליג בשבחו של הרה"ק מזידיטשוב, חשב בדעתו כי הוא מוכרח לנסוע לזידיטשוב לראות את פני הצדיק.

הרה"ק מזידיטשוב היתה דרכו בקודש להשמיע דברי תורה גם בימי החול. כאשר הגיע החסיד לזידיטשוב, היה הרה"ק רבי אייזיק'ל באמצע אמירת דברי תורה, ושמע החסיד שהוא אומר: "ס'איז דא וואס רעדן זיך איין אז זיי קרייכן אין הימל, אבער זיי זענען ברקיעי שווא. אבער אונז זענען אין די רעכטע הימלען. דער צאנזער צדיק איז אויף אונז מעיד".

אמר הרה"ק ר' איציקעל מפשעווארסק זי"ע, שמרן הרה"ק מצאנז זי"ע אמר על הרה"ק רבי אייזיקעל זידיטשובער זי"ע שהוא צדיק הדור.

סיפר הגה"צ רבי אלחנן היילפרין זצ"ל, כי זקיני הרה"ק רבי לייבוש מברעזאן זי"ע היה פעם שדכן אצל אחד מצאצאיו של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע, והיה חוכך בדעתו באיזה אופן לבקש את השדכנות געלט מהרה"ק מזידיטשוב, אך לא העז לעשות כן. בהגיע עת החתונה, שידלו אביו הרה"ק בעל שפת אמת מברעזאן זי"ע, שבעת החופה יבקש את השדכנות געלט מהרה"ק מזידיטשוב, ואכן בעת החופה ביקש הרה"ק רבי לייבוש מברעזאן מהרה"ק מזידיטשוב רפואה על מיחוש שהיה לו בתור דמי שדכנות, והעיד אח"כ אח"כ הרה"ק מברעזאן שהרגיש כיצד נוטל ממנו הרה"ק מזידיטשוב את המיחוש ממש כמשחל בניתא מחלבא...

סיפר הגה"ק רבי יהודא ראזנער אב"ד סעקלהיד זצ"ל הי"ד: שמעתי בשם הצדיק המפורסם מהר"א זי"ע מזידיטשוב ששאלו אותו מדוע אנשי מדינת הגר פעלו אצלו ישועות יותר מבני מדינתו. אמר להם אחרי שבבואם אצלו באים בבטחון באמת שיפעול להם הישועה ע"כ בזכות הבטחון יכול לפעול להם.

סיפר הגה"ק אב"ד טשעבין זצ"ל לפני הרה"צ האדמו"ר ממאקווא זצ"ל ירושלים,

בעל "עטרת יחיאל" מגזע קודש בית זידיטשויב וראפשיץ, כי אביו הגה"ק בעל ה"כוכב יעקב" זצ"ל נסע לזידיטשויב, אל הרה"ק השרף האלוקי רבי יצחק אייזיק מזידיטשויב זי"ע ועכ"ל, והנה ראה שבליל שב"ק (או יו"ט) בעת אמירת "גוט שבת" עבר קהל עצום מאוד לברך ולהתברך מפה קדשו ולהזכיר לפניו במהירות על צרכיהם ומשאלותיהם וכו'.

והנה ה"כוכב יעקב" זצ"ל עמד בהאי שעתא מריחוק מקום, משם עומד ומתבונן על המחזה. ויאמר בלבו, האין יכול האי רועה ישראל, הרה"ק מזידיטשויב, להבחין ולשים עינא פקיא על כל עדת צאן מרעיתו, בהדי הדדי, במשך שעה קלה בלבד, לדאוג לכל אחד ואחד על כל מחסורו, ולהאציל עליהם מברכותיו, וגם להריק על כל העדה שפע קודש...

עודו עומד הוא בפניתו, ומתמיה בלבו על הנהגת קודש המופלאה אשר למעלה מהשגה האנושי, פנה בפתע הרה"ק מזידיטשויב על עברו, ענה ואמר בהרמת קול, כאשר עשה סימן בידו כלפי העם: "יכולם נסקרין בסקירה אחת!!!"

פעם בא צדיק אחד לפני הרה"ק מהרי"א מזידיטשויב זי"ע ואיתו כמה אנשים פשוטים, וביקש מהרה"ק מזידיטשויב שיאמר לפניהם דברי כבושין והתעוררות, ויען ויאמר לו דרכינו לעורר בני ישראל באמירתנו הכל יודוך ואם זה לא יועיל להם אז שום דבר לא יועיל, וכן עשה ביום השבת שהעמיד אותם סמוך לכסא קדשו, ומיד כשהתחיל הרה"ק מזידיטשויב ברכת יוצר אור נשתנו פניהם וכשאמר הכל יודוך התייפחו בכבי מגודל ההתעוררות שהכניס בהם.

סיפור הגה"ק בעל ייטב לב מסיגוט זי"ע כשהיה בזידיטשויב אצל הרה"ק רבי יצחק אייזיק זי"ע, ובאו לפניו שני אברכים, וביקשו ממנו שיברכם שתהיה להם יראת חטא ויראת שמים, כי הרגישו בעצמם קצת קלות ראש ר"ל. והשיב להם הרה"ק כדרכו בקודש בניגונו, אם האמירת "הכל יודוך" לא תועיל לכם, אז כבר אין תקוה ח"ו. וחפש הייטב לב זי"ע אחרי האברכים בעת אמירת הרה"ק "הכל יודוך", שכידיע היה בהתעוררות גדולה, ולא ראה אותם, עד שחיפש בחיפוש רב ומצאם עומדים אחורי התנור, בשפיכת דמעות כמי נהר והתעוררות תשובה רבה.

כותב הגה"ק החקל יצחק זי"ע בהקדמתו לספה"ק אמרי יוסף: בשנת תרל"א בקיץ, כשנסע אבי הרה"ק רבי יוסף מאיר מספינקא זי"ע הכ"מ לזידיטשויב הפצירה בו אמי הרבנית הצדקנית תחי' להפציר ברבינו הק' מהרי"א מזידיטשויב זי"ע להעתיק בעדם שיפקדו בזש"ק, כי השי"ת מנע מהם פרי בטן, והבטיח לה. אכן היא חששה שמחמת רוב דביקותו והשתוקקותו בתורת רבינו הק' ישכח מלדבר עמו ע"ז, ע"כ במשך ימי ישיבתו בזידיטשויב, נסעה גם היא שמה, ורבינו הק' ברכם שיפקדו בב"ז, ומשם נסעו לצאנו לרבינו הגה"ק הדברי

חיים זי"ע, ואז היה כ"ק אאמו"ר אצלו בפעם הראשון, וקבלו בספ"י וחבבו וקרבו מאד ופלפל עמו הרבה בחכמת הקבלה, ולא היה דרכו לדבר מזה עם שום אדם כידוע, וברכם גם כן בב"ז, ונסעו לביתם לשלום אמנם ישועתם שהה מלבוא, ובאלול תרל"ב, היה אאמו"ר בזידיטשויב אצל הרה"ק מהרי"א זי"ע ואז לא היה רשות אף לבניו לבוא אליו, זולת לדבר נחוץ, ודרכו של רבינו הק' מהרי"א מזידיטשויב זי"ע היה לישב בש"ק קודם התפלה על מטתו ולא על כסאו,

וכשבא אאמו"ר לחדרו, סיפר לו שגם רבינו הק' מלובלין, וגם רבינו הק' העטרת צבי זי"ע, לא ישבו בש"ק קודם התפלה על כסאם, באמרם שאבותינו הקדושים אברהם יצחק יעקב באים אליהם ע"כ מניחין הכסא עבורם עכד"ק. ויהי בש"ק שופטים בסעודתא דעתיקא קדישא אמר רבינו הק' חידושי תורה ע"פ כי תצור על עיר וגו', ותוך דברות קדשו מלהבות אש כפל הרבה פעמים תיבות אלו "ובנית מצור", והיה זה לפלא בעיני אאמו"ר, וכאשר הלך רבינו הק' משולחנו הטהור לחדרו ליווה אותו בנו הרה"צ רבי אליהו זצ"ל ואמר לו רבינו שיאמר לאאמו"ר בזה"ל "ער איז שוין גיהאלפין גיווארין". והיה גם זה לפלא בעיני השומעים אמנם כאשר נולדתי בשנת תרל"ה. וקרא כ"ק אאמו"ר את שמי על שם רבינו הק' (כמנין מצו"ר) אז הבין עומק כוונת רבינו הק', ודי לחכמין.

מספרים משם הרה"ק רבי אייזיקל מזידיטשויב זי"ע שהיה נוהג לקצר בעת הפיוטים שאומרים בהדלקת נר חנוכה, ושאל אותו בנו מדוע רואים אצל צדיקים אחרים שמאריכים באמירת הפיוטים, ואתה מקצר. והשיב לו אביו הק' שבעת קיום המצוות וכן בהדלקת נר חנוכה צריך להיות אש יוקדת בלבו פנימה, שהעיקר הוא להצית את האש הפנימית בלבו של האדם, וא"כ אינני יכול להאריך כ"כ ולנצור את האש בלבי כ"כ הרבה זמן (וויפיהל צייט קען מען אויס האלטען א פייעהר...) ולכן היה מקצר בזמירות.

הרה"ק מהרי"א מזידיטשויב זי"ע אמר שכל התלהבות בתפילתו שראה פעם אחת את הרה"ק השרף מסטרעליסק זי"ע בתפילתו, ואם היה גם שומע אותו מתפלל היה מוסיף התלהבות על התלהבות.

פעם קיבל הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשויב מכתב מהונגריה, ובו תוארים רבים מאד והניח הכותב מקום ריק אחרי כן לגוף המכתב, קרא רבי יצחק אייזיק את המכתב ואמר לבנו רבי אליהו: טוב עין היהודי ומתרחק מהשקר... מהיכן למד אבי זאת? שאל רבי אליהו. מהמכתב-ענהו אביו, מברך אותי שאזכה להגיע לתוארים כאלה ומרחיק את גוף המכתב, כדי לקיים מדבר שקר תרחק...

פעם הכריז רבינו על עצמו, "מלאכים ואופנים יראים וחרדים מפני", וגחין וחלש באזני בנו הרה"ק רבי אליהו זצ"ל האבד"ק דרהוביטש

בבת צחוק, הם יראים וחרדים עלינו שלא נתקלקל חס ושלום.

הרה"צ האדמו"ר ממאקאווא זצ"ל סיפר שאצל הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשויב זי"ע כל מי שהגיע לבקרו נתן לו לעקעך באומרו "של'קח' בגימטריא הצלחה..."

סיפור הרה"ג ר' פינחס בריסקמאן ז"ל, ששמע מחותנו הרה"ק מסקאליע זצ"ל, שסיפר לו המלמד הפרטי שלו שהי' נוסע עוד לזידיטשויב להרה"ק מהרי"א זי"ע, שהוא היה בשעת מעשה זה, שפעם אחת הי' העוני והדוחק בביתו של הרה"ק מזידיטשויב זי"ע מאוד מאוד, וכל בניו שהיו נשואין וב"ב רעבו ממש ללחם רח"ל, ונזדמן שם איש אחד שהי' לו "פראצעס" גדול, ואבד ה"פראצעס" ונשאר האיש נקי מנכסיו רח"ל, ואחד מבניו של הרה"ק מהרי"א זי"ע ושמו הי' הרה"ק ר' אליהו זצ"ל מזידיטשויב בעמח"ס זכרון אליהו, הוא הי' הממונה על הגשמיות של החצר והאיש הנ"ל נתן אלף רייניש, וזה הי' פקדון גדול מאוד בימים ההם, והרה"ק ר' אליהו זצ"ל נכנס לאביו ואמר לו בהיות שבא איש בבקשה גדולה, וצריך לישועה שיזכה בה"פראצעס". ובאמת לא היה נכון, כי האיש ההוא כבר אבד ה"פראצעס", אבל הרה"ק ר' אליהו זצ"ל שינה בזה לאביו, ואמר כך שהלחץ זו הדחק גדול מאוד בבית, וממש כל המשפחה עטופים ברעב, והאיש הזה נותן אלף רייניש פדיון וישלמו מזה כל החובות שנצטברו, והסכים אביו הקדוש ולקח הפדיון. וממחרת בבוקר בשעת התפלה והנה הרה"ק ר' אליהו זצ"ל לא בא להתפלל, ושאל אביו הק' למה לא בא, ואמרו לו שהוא חולה קצת, ואח"כ שלח אביו לקרוא לו שלוש פעמים, ובכל פעם אמר הרה"ק ר' אליהו זצ"ל תירוץ אחר, אבל סוף כל סוף מוכרח הי' לבוא, ואמר לו אביו הקדוש אם היית בא אלי בפעם הראשונה שקראתיך הייתי מעניש אותך, כי הלא רימיתני, ותדע כי מוכרח הייתי לאסוף כל העכברים מהעיר ווין, שהמה יאכלו את ה"אקטען" של ה"פראצעס", וממילא בטלה כל ה"פראצעס", כי כל הניירות אכלו העכברים, ובטלה הגזירה מהאיש ההוא.

לאחר פטירת כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע נסע הרה"ק רבי יעקב משה מהובניב זצ"ל להרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשויב זי"ע וסיפר לו, כי כשהסתופף בצל כ"ק מרן מהר"ש זי"ע, ניגש פעם במוצאי שבת למטבח כדי לסעוד סעודת מלוה מלכה ובדרכו חלף על פתח חדרו של כ"ק מרן, וראהו מסתובב בחדר אנה ואנה, אחוז בשרעפי קודש וניכר שאינו עוסק במילי דעלמא. לפתע הבחין מרן שדלת החדר פתוחה וכן תמותה עוקב אחר הנעשה ויקרא בקול גדול: "מי מסתובב פה כעת?". משזיהה את הרה"צ מהובניב, גער בו: "יעקב משה, האין אתה מפחד לעבור על פתח חדרי בשעה שנפש חיה אינה עוברת כאן? מהר וברח לך מכאן". הפטיר הרה"צ מהובניב: "כשנסתי בבהלה, ברי

היה לי, כי באותה שעה היה כ"ק מרן עוסק בתיקוני נשמות".

שנים נקפו והרה"ק מהובניב שהה בחדרו של הרה"ק מזידיטשוב יחד עם כמה מגדולי החסידים ולפתע הורה הרה"ק מזידיטשוב שיואלו כולם לצאת החוצה,

סבר הרה"ק מהובניב שלא יקפיד עליו הרה"ק מזידיטשוב והתמהמה מלצאת, כאומר לבחון מה יוגד לו, נענה הרה"ק מזידיטשוב ואמר לו: "הזוכר מר את אותו מעשה שהיה לו אצל הרב הקדוש מבעלזא? ובכן, אותו מעשה שהיה אז בבעלזא, עתה הוא אצלי". למותר לציין כי הרה"ק מהובניב ראה הלכה ונזכר מעשה וישא רגליו וימחר לצאת.

כותב הרה"ק האמרי יוסף בהקדמתו לספה"ק ליקוטי תורה וש"ס: לפי ראות עיני האנשים אשר היו מסתופפים בצלו צל הקודש היה דרכו בקודש לזרוק מרה בתלמידים כמו שצוה רבינו הקדוש לבנו ר"ג (כתובות ק"ג ע"ב) בני נהוג נשיאותך ברמים זרוק מרה בתלמידים (ומפרש רש"י שם נהוג נשיאותך ברמים שתהא יושב בין הגדולים ומובן כנ"ל). ועיין בסה"ק דרך פקודין מצוה ד' מה שמביא בשם הקדוש מהרמ"מ מרימנוב זי"ע על מורא רבך כמורא שמים שכל מה שמתרחק מרבו יכול ללמוד יותר כמו הלבנה לפי מה שהיא מתרחקת מן השמש יש לה יותר אור עיי"ש ותוכל להבין מעט מזעיר דרך רבינו המחבר ז"ל בזה.

ובכל זאת ידענו נאמנה ענותנותו הגדולה אשר ממש היה נשבר לבו בקרבו לאלף שברים. וכמו ששמעתי מפיו הקדוש שאמר לצדיק גדול ומפורסם בזה"ל [פאלגט מיק לייגט אוועק דאס ברייטקייט וועט איהר מיר דאנקן] וכמו ששמענו ממנו בשעת ההקפות בש"ת שאמר בגודל התלהבות תאמינו לי שמעולם לא עלתה על מחשבתי שהחסידים נוסעים אלי לכבוד. רק הם מבקשים ומחפשים כח רבינו הקדוש בעל "עטרת צבי" עכ"ל. התבונן אחי באלו הדברים היטב ותראה גודל ענותנותו.

ועוד כותב האמרי יוסף בהקדמתו: הראיתיך אחי עד היכן דברי רבינו מהרי"א מגיעים, כי ידעתי בבירור שגם שבשיחות חולין שלו וגם בסיפורי מעשיות מן הצדיקים היה לו ענין עמוק בכל סיפור, וכמה פעמים אמר לי השכל כוונתו הקדושה, ועמדתי מרעיד עד היכן מגיעים דבריו הקדושים.

סיפרה הרבנית מיארטשוב ע"ה מה ששמעה מפי החסיד ר' אייזיק יואל'ס, שהי' משב"ק אצל הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב, דרכו של הרה"ק

מזידיטשוב היתה לילך בכל בוקר אחר תפילת שחרית, לבית אמו הצ' מ' עטיא ע"ה לומר לה "א גוט מארגן", והיא היתה מייסרת את בנה הק' בדברים. פע"א עלה בדעת המשב"ק "אייזיק יואל'ס" הנ"ל להתחבא בתוך השאפ"ע לשמוע את אשר יסרתו אמו, בבוא אלי' בנה, פתחה ואמרה: אויך מיר א רבי, הנה דורך הרה"ק רבי צבי מזידיטשוב הי' שובר גזיזי קרח בתוך הנהר בחצות הלילה, וטובל א"ע שם, ולומד במס"נ כמה דפים בזה"ק וכמה דפים בש"ס ובשו"ע, וגודל עבודתו הק' למעלה מדרך הטבע ממש, וכשהאיר השחר הכין א"ע לתפלתו הק' והנוראה שנתארכה עד חצות היום, ואח"כ בא לביתו "אויף איבערבייטן" [לטעום משהו] ופעמים הי' בביתו כמה חתיכות לחם יבש ומים חמין, ופעמים גם זה לא הי', והוא הי' רבי, כך אמרה, אבל אתה ר' אייזיק מזידיטשוב, אמת שאתה עובד ד' במס"נ, אבל יש לך מקוה מחוממת כראוי, וכשאתה בא לביתך אתה יודע שיש שם סעודה מספקת לבעלי, "אויב אזוי וואס קען שוין פון דעם ווערן" [אם כן מה כבר יכול להיות ממך] עד כאן אמרה הצדיקת הנ"ל לבנה. אמר הרה"ק מזידיטשוב, "מאמע, איך מעג ענטפערין" [אמא, אפשר לענות לך], ואמרה שיכול, אמר לה "הנה דודי הרה"ק זי"ע, למי הי' רבי ומנהיג, ומי היו תלמידיו, הרה"ק רבי אייזיק'ל מקאמארנא, וחתנו הרה"ק רבי יהודה הערש מראזלע (הדעת קדושים) זי"ע ואני, אבל אנכי למי אני רבי, לא יותר אלא ל"אייזיק יואל'ס" הטמון בתוך שאפ"ע זו, פאר אים בין איך אויך גוט" [בשבילו גם אני טוב].

איש אחד נחלה במחלה על הריאה, בתחילת ימי החורף, והלך אצל רופא, והרופא אמר לו שאם יאריך ימי חייו עד חודש מאי למספרם, אז יחיה גם לאחר זה הזמן (שזה החודש מסוגל לרפואה כידוע), והאיש הזה שכבר נתייאש מחיים מכיון שהי' עוד זמן ארוך עד חודש מאי למספרם, ע"כ נסע להרה"ק מהרי"א מזידיטשוב זי"ע, ואמר לו שהרופא אמר שאם יאריך ימים עד חודש מאי למספרם יהי' לו רפואה, אמר לו הרה"ק, מצינו בגמ' (שבת כ"ב) מאי - חנוכה, משמע שחנוכה נקרא ג"כ מאי, ותאריך ימים מחנוכה ולהלאה.

ביום חמשה עשר בשבט היו בשולחנו של הרה"ק מזידיטשוב זי"ע אורחים מרובים, חלק רבינו להמסובים פירות לברכת שהחינו, בכל זאת לא הספיק לתת לכל דורש ממנו מפני רבוי האוכלוסין, קם רבינו ואמר: אם פירות אתם מבקשים, הריני אומר לכם איפה

למצוא אותם, אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז וכו' ותלמוד תורה כנגד כולם, לכו עסקו בתורה ותמצאו בלי דוחק פירות הרבה, ועוד מעלה יש לפירות האלו דלא כליא קרנא כי הקרן קיימת לעוה"ב.

בעת שהיה לו להרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע ענין קשה בזוהר הקדוש, השכיב ראשו וידיו הקדושים על קופת רבי מאיר בעל הנס, באומרו: כאן שורה קדושת ארץ ישראל, על ידי הצדקה לתלמידי חכמים ועניי ארץ ישראל, ואוירא דארץ ישראל מחכים. ושפתי צדיק ברור מללו, כוחה של קופסת הצדקה לעילוי נשמת רבי מאיר בעל הנס, ועל ידה מכניס כל יהודי בביתו קדושת הארץ.

הגה"צ דומ"ץ אורשיווא, רבי שבתי ליפשיץ זצ"ל, הנודע בחיבוריו הרבים, מביא בספרו מנהג קדום שראה אצל חסידים וצדיקים שכאשר שותין יי"ש אחר תפילת שחרית, שותים מעומד, והוא מעיד תוך דבריו שזה יותר מארבעים שנה שנזדמן לי שלנתי לינת לילה עם הרה"צ רבי שלמה יעקב זצ"ל בן הרה"ק מופה"ד מהרי"א מזידיטשוב זי"ע ועכ"י, ואמר לי שגם אביו הנ"ל כששתה אחר תפילתו תפלת שחרית יין שרף שתה מעומד ומברך עלי' מעומד, ואמר לי בשם אביו זצ"ל רמז "שרפ"ם עומדי"ם (ספר ויוסף אברהם)

הגה"ק רבי מרדכי יודא לעוו זצ"ל אב"ד אינטערדאם חותנו של הגה"ק מנאסויד הי' רגיל ליסע לצאנו למרן הק' הדברי חיים זי"ע, ופעם בנסיעתו לצאנו כאשר הי' באמצע הדרך עבר עיר משינע, ושמע שם שהרה"ק רבי דוד מדינוב זי"ע נמצא במרחץ קרעניץ סמוך לשם, וחשב בדעתו לילך לקבל פני הרה"ק רבי דוד מדינוב, וכאשר בא לבית הרה"ק מדינוב, ושמע איך שהדברי חיים זי"ע אומר להרה"ק מדינוב: תדעו שאתם והרה"ק מזידיטשוב (הכוונה על הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע) מסייעין אותי בעבודת השם.

אמר פעם רבינו, ששמע מהרה"ק רבי יהודה צבי מראזלי זי"ע, שראה את רבו וחותנו הקדוש רבינו צבי מזידיטשוב זי"ע אחר הסתלקותו, ושאל אותו אם הוא כבר על מכונו בגן עדן העליון, והשיב לו, שאינו רוצה לילך למקומו, עד שיתקן כל אנשי שלומיו ויעמדם על מכונם בשורש העליון, כך סיפר רבינו, וסיים הוא על זה, ואני נתיישבתי בדעת, למה לי הטורח הזה לאחר פטירתך, מוטב שאתקן אותם ואעמידם על מכונם כל זמן שאני בעולם הזה. וככה סיפר אחד מצאצאיו הקדושים שלן אצלו בעת חליו, ופעם אחת באמצע הלילה הלך אצל מטתו בלי מנעלים לרגליו לראות מה הוא עושה, וראהו אוחז בדיוקנא קדישא ובוכה, ורבינו הרגיש שאחד עומד

אצל המטה, ואמר לו, שהבכיה הוא, שרוצה להעמיד כל אנשי שלומינו על מכונם קודם פטירתו, שיתקן כל אחד מה שבא לזה העולם השפל, דלא ליעול בכסופא לעלמא דאתי.

לחג השבועות שנת תרל"ג נתקבצו לזידיטשויב המון חסידים, אבל היום ההוא נהפך להם לאבל, תקפה מחלתו של רבינו, התפללו אמנם מספר קטן של חסידים בבית רבינו, ורבינו עלה לתורה וגם קרא עשרת הדברים בעצמו, אבל כשל כחו וקולו לא נשמע, געו כל החסידים בבכיה למשמע קולו החלש, שתמיד היה בוקע רקיעים בשעה שקרא בתורה בחג השבועות. **והמשמשים בקודש** לא הרשו להחסידים ליכנס אל

הקודש פנימה, ואמר להם רבינו שיניחו החסידים ליכנס אליו ולראות צורתו הקדושה, מכיון דלא יראו עוד רבי כזה עד ביאת המשיח. וביום אסרו חג בבוקר בשעה שהניח תפלין אמר לבנו הרה"ק רבי אליהו, אנחנו אמנם כבר פטורים היום מן התפלין ומן התפלה, ואנו נפטרים מן העולם הגס הזה, אעפ"כ כשרווח לו מעט, אמר לבניו שדאבה נפשו על כמה מאות מאנשי שלומו שכתתו רגלם מרחוק ומקורב, וצוה להניח להם שיעברו אחד אחד לפני מטתו שיברכם, כה עברו לפניו בדמעה רוב החסידים, ורבינו הקדוש ברכם בנענוע ראשו. **פטירתו של רבינו** עוררה אבל גדול בכל הארץ ובהרבה קהלות

ישראל בגאליציא וארץ הגר מקום אשר שמעו של רבינו הגיע, הספידו אותו ברבים והכריזו על ביטול מלאכה ונעילת החניות בשעת ההספד.

ונעת שהספיד הגה"ק בעל ייטב לב זי"ע את רבינו אמר עליו בזה"ל, כתיב (פרשת חיי שרה), ויצא יצחק לשוח בשדה, בעת שהרה"ק מזידיטשויב העמיד עצמו להתפלל לפני השי"ת, **לפנות ערב**, נפנו לצדדים כל המקטריגים שאינם מניחין שיתקבלו התפלות, ונעשה הדרך חפשי לתפלתו. **זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.** **מקורות:** **הקדמה לספה"ק לקוטי תורה וש"ס**

אנכי השם אלוקיך" הנזהרים שלא לדבר כל התפלה, קריאת התורה ובין גברא לגברא מקיימים בכל רגע ורגע מצות עשה "דאורייתא" של "אנכי השם אלוקיך" ויש קונה עולמו בשעה אחת (ספר מורא מקדש לרבי יובי ו"ע)

לע"נ האשה החשובה מרת רבקה ע"ה בת הרב החסיד ר' חנניא יו"ט ליפא ז"ל אשת הרב החסיד ר' בנימין גרוסמן ז"ל נפטרה כ"ד אייר תשפ"ה הונצחה ע"י משפחתה החשובה שיחיו

לע"נ הגה"צ רבי אפרים פישל קליין זצוק"ל
אבד"ק מראש וואשרהעלי
בן הרה"ח ר' נחמן ז"ל הי"ד
מעיר זענטע נלב"ע ד' סיון תשי"נ
הונצח ע"י נכדו העסקן המפואר הרה"ח ר' מנחם קליין שליט"א

לע"נ הרה"ג המפואר נודע בשערים בצדקת פזרונה,
ראש וראשון לכל דבר שבקדושה כל ימיו השתעשע בלימוד התורה בעיון ובסברות עמוקות וישרות
מוה"ר ר' יצחק ז"ל בהרה"ג ר' דוב בערל קארניאול ז"ל
מציריך-שווייץ נלב"ע ד' סיון תשס"ח
הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו

לעילוי נשמת הרה"ח ר' אהרן יעקובוביץ ז"ל בן הגה"ח ר' ישכר דוב ז"ל נלב"ע ד' סיון תשפ"ד הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו

"התחזקות יומית" דברי חיזוק והדרכה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א במערכת "אוצרות בעלזא" שמעו ותחי נפשכם בארה"ק 02-3011614 בארה"ב 1605-3131771

לעילוי נשמות הרה"ג ר' יצחק דוד פריעדמאן ז"ל בן הרה"ח ר' חיים יחזקאל ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת רחל ע"ה בת הרה"ח ר' שלמה ז"ל	לעילוי נשמות האשה החשובה מרת גיטל עלקא ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף ז"ל נפטרה ב' אייר תשע"ח תנצב"ה הונצחה ע"י משפחתה החשובה שיחיו	לעילוי נשמות הרה"ח ר' צבי אליהו שטראוס ז"ל בן הרה"ח ר' ליפא יו"ט ז"ל נלב"ע י"ח טבת תשע"ד תנצב"ה	לעילוי נשמות הרה"ח ר' ישראל חיים ז"ל בן הרה"ח ר' דוד רובינשטיין ז"ל ולע"נ זוגתו האשה החשובה מרת צפורה מרים ע"ה בת הרה"ח ר' מנחם הלל ז"ל תנצב"ה	לעילוי נשמות הרה"ח ר' דוד יוסף אונגר ז"ל בן הרה"ח ר' אברהם יהודה ז"ל ולע"נ זוגתו האשה החשובה מרת רבקה ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף ז"ל תנצב"ה
לעילוי נשמות הרב החסיד המפואר ר' פריץ שטראסבורג ז"ל בן הרה"ח ר' יחזקאל ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת יהודית ע"ה בת החבר ר' יוסף ז"ל הונצח ע"י בנו הנדיב הנכבד הרה"ח ר' יוסף שטראסבורג שליט"א	לעילוי נשמות העסקן המפואר הרב החסיד ר' יואל בן ציון פרקש ז"ל בן הרב החסיד ר' צבי ז"ל נלב"ע ט' אדר תש"פ הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו תנצב"ה	לעילוי נשמות הרה"ח ר' יחיאל אויש ז"ל בן הרה"ח ר' בנימין זאב צבי ז"ל נלב"ע י"ב תשרי תשס"ו תנצב"ה וזוגתו האשה החשובה מרת שפרה ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף שאול ז"ל	לעילוי נשמות הרב החסיד המפואר ר' יצחק ווייס ז"ל בן הרה"ח ר' משה ז"ל נלב"ע ל' מרחשון תשפ"ג הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו	לעילוי נשמות ר' מנחם שמואל חיים ז"ל בן הרה"ח ר' אפרים ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת יוסף פריעדמאן ע"ה בת הרה"ח ר' משה יוסף ז"ל הונצחו ע"י המשפחת החשובה שיחיו
לעילוי נשמות הרה"ג ר' אברהם אליהו איינהורן ז"ל בן הרה"ח ר' שלמה יוסף הכהן ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת נחמה ע"ה בת הרה"ח ר' אליהו ז"ל הונצחו ע"י משפחתו החשובה שיחיו	לעילוי נשמות האשה החשובה מרת רבקה פיגאל איגל ע"ה בת הגה"ח ר' שמחה בונים בונים ז"ל הונצחה ע"י משפחתה החשובה שיחיו תנצב"ה	לעילוי נשמות הרה"ח ר' מנחם מנדל ז"ל בן הרה"ח ר' ישראל וועטנשטיין ז"ל נלב"ע כ"ז אדר תשע"ג הונצח ע"י בנו הרה"ג ר' אהרן אליהו וועטנשטיין שליט"א דומ"ץ דקהילתנו הק' גבעת זאב	לעילוי נשמות הרה"ג ר' יהודה זיגלמן ז"ל בן הרה"ח ר' נחמן ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת אסתר ע"ה בת הרה"ח ר' משה יהודה ז"ל הונצחו ע"י בנו הרה"ח ר' ישראל זיגלמן שליט"א	לעילוי נשמות האשה החשובה מרת ברכה ע"ה בת הרב החסיד ר' דוד מנשה זינגער ז"ל אשת שיבולתס"א הרב החסיד המפואר ר' משה ביגלאייזאן שליט"א נפטרה בשב"ק ח' תמוז תשפ"ג הונצחה ע"י ביה וזוגתו החשובה שיחיו
לעילוי נשמות הרה"ח המפואר ר' מנחם אליעזר אסטרייכער ז"ל בן הרה"ח ר' יצחק שמעון ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת מלכה ע"ה בת הרה"ח ר' יחזקאל שרגא ז"ל	לעילוי נשמות הרה"ג ר' יהונתן בנימין קליין ז"ל בן הגה"ח ר' ישראל ז"ל נלב"ע ביום שב"ק שבת תשפ"ב תנצב"ה	לעילוי נשמות האשה החשובה מרת מלכה ע"ה בת שיבולתס"א הרה"ח ר' יהודה שליט"א נלב"ה ל' ניסן תשע"ז הונצח ע"י אביו הרה"ח ר' יהודה איינהורן שליט"א	לעילוי נשמות הרה"ח ר' ישכר דוב יעקובוביץ ז"ל רבי שמעון יחזקאל ווייס ז"ל ולע"נ הרה"ח ר' אליעזר צבי ז"ל בן הרה"ח ר' נתן בנימין ז"ל ולע"נ האשה החשובה מרת הענדל ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף מאיר ז"ל	לעילוי נשמות הרה"ג ר' פנחס מאיר גאנצפריד ז"ל בן הרב החסיד ר' אליעזר דוד ז"ל נלב"ע י"ד כסלו תשע"ד הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו